www.svoboda-news.com

Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — ЧИСЛО 101. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 30-го ЦВІТНЯ, 1921.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

VOL. XXIX. — No. 101. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, APRIL 30, 1921. — THREE CENTS

Палата послів ухвалює великі суми на фльоту.

396 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НА РІК НА КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН, 28. цвітня. — Палата послів ухвалила нині буджетовий закон, на основі котрого видатки на фльоту будуть виносити 396 міліонів долярів.

За внесеннєм голосувало 212 конгресменів, проти 15. Демократи пробували переперти резолюцію, поручаючу президентови Гардингови скликати межинародну конференцію в справі розброєння, але републиканці масово голосували проти сеї ухвали, і вона упала.

Все таки принято поправку до буджетового закона, після котрої ухвалені на будову фльоти гроші мають бути ужиті передовсім на розпочаті уже будови.

ДЕБАТА НАД МИРОВОЮ РЕЗОЛЮЦІЄЮ.

ВАШИНГТОН, 28. цвітня. — Сенатор Лодж, провідник більшости в сенаті, заявив, що сенат сподіється ухвалити мирову резолюцію сенатора Накса в суботу пополудни.

Дебата над резолюцією почалася уже вчора. Проти резолюції промовляли сенатори Андервуд та Нелсон. Хоч Лодж говорив, що зі сторони републиканців ніхто не буде говорити проти резолюції, мимо сего говорив Нелсон, републиканець, пятнуючи сю резолюцію як зраду Франції, якій ся резолюція дає до зрозуміння, що Америка не дбає за її терпіння. Він противився резолюції, бо резолюція має проголосити мир межи Злученими Державами та Німеччиною, тоді як Злучені Держави війни Німеччині не виповідали, а лише ствердили, що Німеччина уже війну проти Злучених Держав почала.

РЕЗОЛЮЦІЯ ЗА РОЗСЛІДЖЕННЄМ КРАВЕЦЬКИХ ЮНІЙ.

ВАШИНГТОН, 28. цвітня. — Сенатор Мозес вніс резолюцію в сенаті, щоби сенат розслідив юнії кравецьких робітників; своє внесенє сенатор попирав закидами проти кравецьких юній, які мовляв є осередком радикальної пропаганди в краю, які стремлять до перебрання кравецьких шап на державу, а яких діяльність здержує витворюванє. Резолюція постановляє, що розслідити мають кравецькі юнії в Ню Йорку, Бостоні, Філаделфії, Балтімор і других містах та що слідством має занятися сенатовий комітет для виховання і праці. Слідство має бути переведене як найскорше. Резолюція каже, що кравецький промисл виробляє річно товару на яких пів бліона долярів, але через неустаючі страйки в промислі робітники виробляють лише 75 процент сеї скількости, через що уборання дуже дороге.

ЗЕЛІЗНИЧІ ЮНІЇ ОБСТОЮЮТЬ ПРИ „АМЕРИКАНСЬКІЙ СТОЛІ ЖИТЄВІЙ".

ШІКАГО, 28. цвітня. — У відповідь на домаганнє зниження заплати зелізничим робітникам, предложене якими 100 американськими зелізницями Федеральній Зелізничій Робітничій Раді, зелізничі юнії зажадали від сеї Ради, щоби вона своєю властю помогла робітникам удержатися на „американській життевій столі".

Представитель зелізничих юній говорив, що теперішний застій в промислі Америки не є природний, але викликаний штучно групою американських банкирів, котрі здержують поступ усего промислу на те, щоби дістати його в свою необмежену власть. Він вказував на те, що ціни в подробичній торговлі падають так мало, що се не дає Раді права обнижати заплату. Американські робітники привикли до певної життевої стопи, яку вони називають американською життевою стопою; позбавляти американських робітників життя, до якого вони звикли, се нелюдяно.

ВЛАСТИТЕЛІ КОРАБЛІВ РОБЛЯТЬ ДАЛЬШЕ УСТУПСТВО МОРЯКАМ, ЩО ГРОЗЯТЬ СТРАЙКОМ.

НЮ ЙОРК, 28. цвітня. — Властителі кораблів на Атлянтийськім та Тихім Океані знов обнижили свої домагання, поставлені грозячим страйком морякам; кажучи, що вони ще роблять лише на те, щоби вдоволити адмірала Бенсона, голову федеральної корабельної ради, властителів кораблів згодилися домагатися від робітників згоди не на 25-процентову знижку заплати, але на 15-процентову, як се пропонував американський уряд через адмірала Бенсона.

Провідники моряцьких юній заявили, що робітники не згодяться навіть на таку знижку. Завтра має відбутися остаточний мітинг обох сторін у Вашінгтоні, на котрім пропозиція властителів буде офіціяльно предложена юніям.

КОНГРЕС ПРОТИ ФЕДЕРАЛЬНОГО ЗАКОНА ПРО ОЩАДЖУВАННЯ СВІТЛА.

ВАШИНГТОН, 28. цвітня. — Комітет палати послів для межиштатної торговлі відкинув пропозиції вносити в конгресі якийнебудь закон про ощаджуванє денного світла. Через те треба сподіватися, що конгрес такого закона не буде навіть дебатувати.

ГУВЕР КАЖЕ, ЩО ПРОМИСЛ АМЕРИКИ ІДЕ ДО ЛІПШОГО.

АТЛЕНТИК СИТІ, 28. цвітня. — Промовляючи на річних зборах американських торговельних палат, Герберт Гувер, секретар (міністер) торговлі, заявив, що положенє американського промислу тепер показує, що він іде до кращого.

ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ ПРОТИ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА

В середу, дня 27. цвітня, відбулося в Ню Йорку в великій сали Лексинґтон Опера Гавз велике протестаційне віче проти анти-іміґраційного закона, котрий тепер стоїть під обрадами конгресу. Віче скликано жидівським товариством помочи іміґрантам, але на ньому виступали бесідники з ріжних націй, межи иншими конгресмени: Чендлер з Ню Йорку, І. Зіґел з Ню Йорку, та Ворд з Норт Каролайни; майор Ля Ґвардія, предсідатель нюйоркської ради олдерманів (міської ради) та суддя найвисшого суду Меккрейт. Пять тисяч зібраних вічевиків винесло резолюції проти законів, обмежуючих іміґрацію.

ОРГАНІЗУЮТЬ РОБІТНИЧИЙ БАНК.

Філаделфійські робітничі юнії носяться з пляном зорганізувати великий робітничий банк з капіталом 100 міліонів долярів. Капітал має бути розділений на 5,000,000 уділів по 20 долярів кождий. Шери мають бути продавані лише членам робітничих юній.

Робітничі юнії сподіються богато зі сего пляну. Вони хочуть увільнити робітничі гроші з рук банкирів, котрі уживають їх гроший з великою користею для себе, а аґітують проти робітничих юній та проти робітників.

Якби організація філаделфійського банку повелася, то се би був уже другий робітничий банк в Злучених Державах. Першим банком являється Нешенел Кооператив Бенк оф Ді Брадерґуд оф Локомотив Енджінірс в Клівланді, котрий зорганізовано минувшого літа зі закладовим капіталом одного міліона долярів, а котрий має нині уже кілька міліонів долярів робітничих ощадностий.

ЧЕРЕЗ БЕЗРОБІТТЄ ЗМЕНЧУЮТЬСЯ ОЩАДНОСТИ РОБІТНИКІВ.

Як виказує др. Джан Ендрус, секретар Американського Товариства для Робітничого Законодавства, банкові ощадности американських робітників від початку безробіття значно зменчилися. З одних ощадностий, зложених робітниками в американській почтовій щадниці, винято в місяцю марті понад 2 мілioни долярів. Причиною винимання ощадностий, є то, що через безробіттє робітники мусять жити своїми ощадностями.

ПОЛЮЮТЬ НА КОРАБЕЛЬ, ЩО ВОЗИТЬ ГОРІВКУ.

Як доносять з міста Болтимор, кілька департаментів американського уряду слідить за прогульковим кораблем, котрий називається Палестайн, а котрий мав заїхати в неділю до одного з задивів в Калверт Кавиті. На яхті має бути велика скількість алькоголічних напитків, та велике число ріжної збиранини чужинців, узброєних в рушниці. Урядники прогібіційні докладають всіх старань, щоби піймати корабель ще заким він виплине зі заливу. Начальник податкового уряду в Болтимор каже, що він має вістки, що на кораблі є від 200 до 500 бочок горячих напоїв та що властитель корабля хоче перепачкувати алькоголь, не платячи мита.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Нинішнє число „Свободи" виходить в збільшеному обемі з причини, що число понеділкове не появиться ізза свят.

ХОЧУТЬ ЗАВЕСТИ ДВА І ПІВ ЦЕНТОВІ МОНЕТИ.

ВАШИНГТОН, 27. цвітня. — Конгресмен Елелсбай вніс законопроект, щоби федеральні меннице почали чеканити мідяні монети вартости 2 і пів цента, на котрих має бути образ Теодора Рузвелта, дата його уродження і смерти. „Правні межі" сеї монети має бути 40 центів, то значить, що кождий чоловік обовязаний приняти лиш тою монетою до висоти 40 центів. Вона має бути більша від одноцентової монети.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Поспішний поїзд ч. 64. Пенсилвенійської зелізниці, що їхав з Питсбурга до Філаделфії, вискочив в середу рано з шин коло міста Алтуна, в Пенсилвенії. Поїзд складався з льокомотиви, воза на пакунки, чотирох возів до сидженя і трох возів до спаня. В наслідок катастрофи машиніст поїзду був ранений легко, а кількох пасажирів почуло сильно стрясенє. Шкода через катастрофу невелика. Причина випадку невідома.

АРЕШТОВАНО УРЯДНИКА, ЯКИЙ ДРУГИХ АРЕШТУЄ...

БОСТОН, 27. цвітня. — За те, що шериф Ерл Блейк з Плімавту не предложив відомого банкового „чародія" Чарлса Понці на виставлений шерифови судовий наказ „гебіас корпас", судля найвисшого суду в Сафовк Кавиті казав арештувати шерифа за непослух судови. Тепер шериф старається видістати на волю на основі просьби о наказ („гебіас корпас" Шериф бороніться тим, що йому не вільно віддавати вязня, який находиться у федеральній тюрмі стейтовим властям.

Судовий наказ, якого не послухав шериф, се відомий в конституційних ґарантіях „рит оф гебіас корпас", котрий видає на просьбу арештованого або його приятелів судля, приказуючи шерифови до якогось часу предложити в суді особу арештованого та подати причину його арештовання.

АВТОМОБІЛЬ БЕЗ ШОФЕРА РОЗБИВАЄ ДІТИЙ.

В одному місци на Стетен Айленд в Ню Йорку забавляли ся діти танцем під гру мандрінного італійського катаринкаря. Діти співали: „Іст сайд, Вест сайд", і не чули, як зі сусідного горба зїхав без шофера автомобіль, якого неуважний вязнік покинув на вулиці без належитої опіки. Автомобіль в повнім розгоні впав межи дітий, перевернув катаринкаря, побив дітий, і задержався кільканадцять кроків оподалік. Діти що остали здорові, закликали поліцію, а се завізвала шпитальне, котре забрало до шпиталя катаринкаря та троє дітий, одну дитину 2-літну, другу 3-літну, та одну 6-літну. На щастє ні одна дитина не ранена тяжко. Поліція арештувала зараз властителя автомобіля, котрий не може ніяк пояснити, чому автомобіль рушив з місци. Він стане перед судом за лишення автомобіля без належитої опіки.

ПРОТИ БАТЬКІВ, ЩО ПОКИДАЮТЬ СВОЇХ ДІТИЙ.

ВАШИНГТОН, 27. цвітня. — Сенат ухвалив потвердити умову межи Злученими Державами та Канадою, на основі котрої Злучені Держави будуть видавати Канаді, а Канада буде видавати Злученим Державам, родичів, котрі, покидають своїх малолітних дітий або другі особи, залежні від них.

ВОЗЯТЬ ГОРІВКУ АЕРОПЛЯНАМИ

З міста Саванна в стейті Джорджія доносять, що власти найшли на міській площі до злітання літаків один покинений летуном аероплян, наладований вісімдесять квартами горівки. Урядники зараз сконфіскували горівку, але не знають, що зробити з літаком, бо закон про виконуванє прогібіційної постанови нічого не говорить про аероплани. Урядники не знають також, звідки і куди їхав аероплян. Припускають, що він прилетів зза моря з острова Куби. Покищо літак забрала поліція та помістила його в поліційних бараках, поки не найде його властителя.

БЕЗРОБІТТЄ ЗМЕНЧУЄТЬСЯ В ДІТРОЙТ.

Як кажуть міські власти Дітройту, безробіття в місті зменчується значно. Се видно межи иншим зі запомогової діяльности милосердних інституцій міста, котрі тепер дістають щораз менче просьб о запомогу. В марті лише 15.000 родин дістало фінансову запомогу, як каже суперінтендента міської добродійного відділу. Богато людий, які діставали позички від міста, тепер дістали роботу і сплачують свої довги містови. Вона каже також, що богато людий покинуло місто та перебралося в инчі части краю, переважно на полудне Злучених Держав.

НЕ МОЖУТЬ ДОБРАТИ ЛАВИ ПРИСЯЖНИХ СУДДІВ В ГОРІВЧАНІЙ РОЗПРАВІ.

Через цілий день в середу суд в Бруклині старався вибрати лаву присяжних суддів, щоби судити ряд людий, що провинилися проти прогібіційних постанов. Мимо того суд не потрафив заповнити лави присяжних, бо показалося, що всі візвані до суду люди є упереджені проти прогібіційного закона. На ніщо не помогло заяви судді, що обовязком горожане піддержувати закони краю. Все таки на 36 переекзаменованих людий 27 заявилося противниками закона, а решта заявилася проти способу, в який прогібіцію переведено.

БЕЗРОБІТТЄ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

В двідомленню асистента американського торговельного комісара в Празі Д. Л. Бріда з дня 15. марта говориться, що Чехословацький Уряд удержував в січни 36,773 робітників які не могли ніде дістати для себе заняття. З того числа на Богемію припадало 33,154 душ; Моравію 3,181 душ; на Шлеск 404 душ, а на Словаччині було лише 34 безробітних, які удержувалися з державних фондів. Безробіттє найтяжше діткнуло тих робітників, що працювали в тканьких заводах. Таких є 27%, а решта припадає на будівельників і других. Безробіттє треває дальше і до тепер нема виглядів на лучше.

Франція готова до окупації німецької углевої области Рур.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЗАЯВЛЯЄ, ЩО НІМЕЧЧИНА НЕ ДОДЕРЖУЄ УМОВ МИРА І ЗМУШУЄ ФРАНЦІЮ ДО ОКУПАЦІЇ.

ПАРИЖ, 28. цвітня. — Перед відїздом на конференцію алянтської Найвисшої Ради французький премієр Бріян запросив до себе кореспондентів всіх держав і заявив їм, що він є готовий до акції супроти Німеччини в справі воєнного відшкодовання.

Він обговорив докладно пляни для військової окупації німецької углевої области Рур.

Він заявив, що німецьке предложенє вказує, що німецька політика не змінилась. Німеччина, казав, зводить алянтів і щодо відшкодовання і щодо розоруження. Длятого французьке правительство є готове ужити військово ісиан проти неї.

„Ми хочемо помогти німецькому народови — казав він — позбутися тих людий, котрі недавно нарадували в Потсдамі; котрі нічого не навчилися з війни; котрим поражка не дала жадної науки".

Далі він зазначив, що навіть як лишити справу відшкодовання на боці, саме те, що Німеччина досі не виконала розоруження, є вистарчаючою причиною до окупації области Рур.

Вкінці Бріян сказав, що Франція є рішена заняти область Рур. Франція не хоче вести цілу німецьку державу, але хоче видістати від неї се, що їй приписує версальський мировий договір.

АНГЛІЯ ТЕЖ ВІДКИДАЄ НІМЕЦЬКІ ПРЕДЛОЖЕННЯ ПРО ВІДШКОДОВАННЄ.

ЛОНДОН, 28. цвітня. — Премієр Ллойд Джордж заявив сьогодня в палаті громад, що німецькі предложення в справі воєнного відшкодовання алянтам, які Німеччина переслала через Америку, не є до приняття.

Він зазначив, що алянтські фінансові експерти (знавці) тепер розбирають німецьке предложенє. Він радий би сказати, що сі предложення змінюють ситуацію, алеж він гадає, що панує загальний погляд, що ті предложення є невистарчаючі.

Вкінці сказав, що алянти переконані, що одиноким виходом для Німеччини є приняти алянтські предложення з Парижа з 29. січня с. р. Але алянти не вірять, аби теперішнє німецьке правительство було здатне до сього і тому цілком поважно приготовляють окупацію німецької углевої околиці Рур.

НІМЕЧЧИНА НЕ ТРАТИТЬ НАДІЇ, ЩО ПРИЙДЕ ДО ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ ВІДШКОДОВАННЯ.

БЕРЛІН, 28. цвітня. — Німецький міністер заграничних справ, др. Валтер Сімонс, заявив в парляменті, що німецьке правительство робило всякі заходи, щоби пізнати погляди алянтів в справі воєнного відшкодовання для них, та що воно було готове полагодити сю справу дорогою переговорів.

Порозуміннє з Францією, казав він, є майже не можливе, але німецьке правительство всетаки не тратить ще надії, що прийде до порозуміння на підставі предложень Німеччини.

НІМЕЧЧИНА ГОТОВА ЗМІНИТИ СВОЄ ПРЕДЛОЖЕННЄ В СПРАВІ ВІДШКОДОВАННЯ.

БЕРЛІН, 28. цвітня. — Тут оголошено півурядову заяву, що німецьке правительство готове змінити свої предложення, колиб сього зажадало у відповіді американське правительство, і колиб воно мало певність, що в сей спосіб дійде до порозуміння в справі воєнного відшкодовання алянтам.

БРИТІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР ПОТХАВ З БЕРЛІНА ДО ЛОНДОНУ НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

БЕРЛІН, 28. цвітня. — З Берліна виїхав анґлійський амбасадор лорд Д'Абернон на конференцію з британським правительством в справі німецького воєнного відшкодовання алянтам. Кажуть, що він має також взяти участь в конференції алянтської Найвисшої Ради.

Перед відїздом з Берліна він відбув довшу конференцію з американським комішенером в Берліні Лорингом Дресселем.

СТРАЙК АНГЛІЙСЬКИХ МАЙНЕРІВ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

ЛОНДОН, 28. цвітня. — Федерація анґлійських углекопів відкинула сьогодня великою більшостю голосів предложення правительства, яке стреміло до тимчасової полагоди страйку.

Се предложенє означувало тимчасовий стан на 4 місяці. В тім часі зменьшенє платень углекопів не мало би пересягати трох шілінґів денно.

Сьогодня минуло 4 тижні від початку страйку.

КРАЇ АВСТРІЇ ВІДБУВАЮТЬ РЕФЕРЕНДУМ В СПРАВІ ЗЛУКИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВІДЕНЬ, 28. цвітня. — Сойм Горішньої Австрії приняв резолюцію, в якій взиває центральне правительство австрійської республіки, щоби запорядило референдум в державі про справу злуки Австрії з Німеччиною, заповідаючи, що інакше Горішня Австрія зробить таксамо як Тироль і зарядить референдум у себе на власну руку.

Сойм Сольногороду (Зальцбурґа) постановив відбути у своїм краю референдум для 29. мая с. р.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВСІМ ЧЛЕНАМ НАШОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ І ВСІМ ЇЇ ПРИХИЛЬНИКАМ ЖЕЛАЄ ВЕСЕЛИХ СВЯТ

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКР. НАР. СОЮЗА.

ЗАКРИЛИ ГРІБ.

Закрили гріб Його, печать поклали
І сторожу поставили сильну —
„Ми вже безпечні!", вороги сказали,
„Не вийти відси вже Йому!"

Два дни вони ось так безпечні були,
Два дни їх радість, їх бенкет лунав;
Два дни і сум і жаль і горе гнули
Усіх, хто за Христом свій шлях верстав.

Та в третій день потріскали печати,
Важкий враз камінь відвалився, впав,
В день найяснійший сонцю так не сяти,
В сяйві такім Христос із гробу встав.

І радість ясна між Христові діти
Пійшла лупою: „Чудо всіх чудес!
Брати та сестри, тіщтеся, радійте,
Христос воскрес, Христос воскрес, Воскрес!"

А ворогів всіх Правди та Любови
І жах і лють в одну обняли мить
І взялися в дітей Христових крови
Христову Правду та Любов топить.

Даремний труд! В хресті отім крівавім
Борців нових за Правду, за Любов
Нові ряди хрестилися у славі,
Нові ряди свята ростила кров.

І час прийшов: науці враз Христовій
Сей гордий, пишний світ віддав поклін
І відтоді в великий день Обнови
„Христос воскрес" голосить світа дзвін.

* * *

О, Україно, й Тебе до могили
Поклали були та дали печать:
„Вона умерла!" Крик лунав насили:
„Їй до життя ніколи вже не встать!"

І ось наспів Твій третій день Обнови,
Воскресла Ти, „Я хочу й буду жить!"
Сказала всім, та ворог хоче в крови
Твоїх дітей знов те життя втопить.

Даремний труд! Нова ця жертва крови
Тобі житте, а ворогам проклін —
Іде вже час всесвіньої Обнови,
Й Тобі несе і Волю і поклін.

Я. Вільшенко.

ВСІМ СВОЇМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ З ДНЕМ СВІТЛОГО ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ УСЬОГО НАЙКРАСШОГО БАЖАЄ

РЕДАКЦІЯ.

В сьогорічний Великдень.

Один американський офіцир, що був минулої осені у Львові, оповідав про свої враження з 22. падолиста в столиці Галицької України.

Дня 22. падолиста, 1918, Поляки відбили Львів від Українців, а дня 22. падолиста, 1920, обходили з великою парадою другі роковини того „свята" польського заборця.

Американський офіцир казав, що видів, як тисячі польських вийск нерівно а з якимось дивним поспіхом маширувало головними улицями Львова, немовби спішились зробити сю параду, бо може більше таких парад у Львові не буде. Йому, каже, здавалося, що то мерці в мундурах біжать, летять і відлітають.

Він не знав, чому така нервовість у тих, що представляють себе господарями краю.

Потім, ідучи улицею Краківською, каже, зупинився перед церквою (се українська церков Преображенська) відки почув якийсь жалібний, серце пронизаючий спів. Він зняв шапку і увійшов до церкви. Сотки малих дітий, каже, клячали, і молилися з якоюсь тугою і болем до Бога. Він укляк також і молився з дітьми.

Коли вийшов з церкви, зачав допитуватись людий, чому ті діти в розпуці, коли на улицях весела і бучна парада. Питався також, що се за молитва була діточа у церкві.

Йому сказали, що се молились побіджені; що їх вважають за меньшість, але вони в дійсности є більшість в краю, а машируючі в параді наїзники се меньшість; та що діти молились: „Боже великий, єдиний, нашу Вкраїну нам дай!"

Аж тоді — казав американський офіцир — вийшовши з церкви, зрозумів він поспіх і нервовість польської паради. Так, каже, се була штучна парада наїзника. Йому спішно, бо його хвилини у Львові почислені. А дійсні власники того краю і Львова — се ті, що в день польської паради молились зі смутком і з великим болем в серці до Бога словами: „Боже великий, єдиний, нашу Вкраїну нам дай!"

Ся молитва українських дітий, казав американський офіцир, є сильнійша від тих гармат, які Поляки у Львові з парадою возили по головних улицях Львова.

Але додав (говорячи до Українця): „Мусите всі держатися в єдности, всі разом, і все разом, бо лише тоді вас ніхто не зломить і побіда буде ваша!"

І нині, на український Великдень 1921 року, український народ ще весь у неволі.

Ще вороги, Ляхи і Москалі, панують на українських землях.

Але ті, що нині з жалем і болем серця обходять нині велике і радісне свято Воскресення Христового, завтра візьмуть за оруже і ворога переможуть.

Тільки треба Українцям єдности, як казав сей американський офіцир.

Бо лише в єдности лежить їх побіда.

В РОКОВИНИ ПОЛЬСЬКОГО РОЗБОЮ НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

СМЕРТЬ ЖЕРТВ ПОЛЬСЬКОГО РОЗБОЮ: СЕЛЯНИНА ГОТИЧА І СВЯЩЕНИКА ПОПЕЛЯ.

(Від власного кореспондента).

У вязниці в Коломиї доси мучиться коло пів сотки Гуцулів, арештованих перед роком за „бунт" проти польської власти.

Коли-б вони справді були арештовані за бунт проти польської власти, то серце Українця стискаючися з жалю за мучениками, бодай наповнялося би гордістю, що український нарід не терпить польської власти на своїй землі, що волить смерть ніж неволю.

Одначе в коломийській вязниці мучаться вже рік не бунтівники, а жертви польського розбою.

Втомлений світовою, а опісля польсько-українською війною, український нарід Галичини після того, як Галичину заняло польське військо, вже не мав сили боротися з польськими гнобителями. Не помирився з польським ярмом, але й не мав сили боротися з ним. Тай жде, щоб держави антанти вимірили йому справедливість і визволили його з польської неволі.

Тимчасом польські гнобителі, занявши українську Галичину, почали знущатися над українським народом, щоб пімститися на нім за те, що він хотів бути вільним народом, і нагнути його шию в польське ярмо.

Як-раз торічної весни звернули польські власти свою особливу увагу на Гуцульщину. Оголосили, що Гуцульщина „бунтується" й вислали туди військо на здавлення „бунту".

Вже рік минає, а цілої правди про той „бунт" на Гуцульщині не можна довідатися. Бо польські власти її закривають. А закривають її тому, бо ніякого бунту на Гуцульщині не було, тільки були страшні знущання польських розбійників над бідними Гуцулами.

Військо обступало кожде село, зганяло Гуцулів на одно місце, катувало їх до крови, заковувало в кайдани і гнало до Коломиї до вязниці. Маєток рабовало, а хати палило.

Суду над арештованими Гуцулами доси не було. Кого застрілили, хто вмер від катування, хто на тиф у вязниці, кого випустили, — а решта сидить ще у вязниці доси.

* * *

Власне в сих днях помер у вязничнім шпитали в Коломиї один з сих нещасних жертв польського розбою: 83-літний селянин з села Жабе-Бистрець, Юра Готич.

Юра Готич був свідомим селянином, був діяльним членом читальні „Просвіти", товариства „Січ", був церковним старшим братом. Тому польські розбійники звернули на нього увагу.

Одного дня, коли він був у Косові, прийшли до нього жандарми і стали шукати за оружем. Не знайшовши нічого в хаті, пійшли шукати до церкви. Тут знайшли цілком спорохнявілий кріс, який стояв там мабуть від початку війни, і два пояси від набоїв від машинових крісів; сих поясів уживали до спускання домовини в могилу.

Знайшовши сі пояси, жандарми заявили, що десь мусить бути схований також машиновий кріс. І загрозили, що коли Юра Готич не скаже, де є той кріс, то вони його вбють.

Про все те донесли сусіди Юрі Готичеви, як він вертав з Косова до дому. До дому вже не було чого йти, хиба по смерть, тому він пішов у гори.

На другий день прийшли знов жандарми і не заставши батька, почали катувати його сина Петра. Били, мучили, цвяхи за нігті забивали. Але нічого не довідалися, бо катований нічого не знав.

Тоді забрали з хати річи й худобу, а хату підпалили і пильнували, щоб ніхто не ратував.

Ось вам образок польських розбоїв на Гуцульщині.

Юра Готич ціле літо ховався в горах. Але прийшла зима і він зайшов раз до села. Тоді його польські жандарми арештували, побили і пігнали 80 кільометрів пішки до тюрми в Коломиї. Там він занедужав. І аж смерть вирвала його з польської неволі.

* * *

Рівночасно в селі Довгополю на Гуцульщині померла инша жертва польського розбою: тамошний священик о. **Іван Попель.**

Торічної весни польські розбійники також його арештували, закидуючи йому, що підбурював Гуцулів до бунту. Над арештованим знущалися і гнали пішки до вязниці. Такі муки перебуло більше священиків на Гуцульщині.

Вимучивши в вязниці, польські власти випустили о. Попеля до дому. Одначе 73-літний старець не прожив уже довго.

Помер, збільшаючи число тих, що згинули з рук польських катів за волю свого народу.

Покійний о. Іван Попель був відомий ширшому українському загалови з своєї громадянської діяльности. На Гуцульщині й за австрійських часів самоволя польських властий була дуже велика; під їх покровом відбувався страшний визиск Гуцулів жидівськими лихварями. Проти сього виступав пок. о. Іван Попель на проповідях, на вічах, в пресі. За се ненавиділи його польські власти. За намісника графа Андрія Потоцького, який особливо переслідував орґанізацію „Січий" на Гуцульщині, пок. о. Іван Попель також був арештований.

Як священик визначався пок. о. Іван Попель тим, що не уважав радикалів за „чортів", як се робили деякі инші священики. Приміром з Іваном Франком оставав у дружних відносинах і часто літом, коли Іван Франко перебував у гуцульських горах, гостив його в себе. Перед 20 роками треба було на се мати відвагу.

Розуміється, що польські власти звертали тепер на пок. о. Івана Попеля особливу увагу. Тай своїм катуваннем загнали його в могилу.

Гайдельберґ, Німеччина, 5. цвітня 1921

Д-р Михайло Лозинський.

МОЯ УКРАЇНО!

Чи така вже Твоя доля?
Чи така сульба Тобі,
Що лиш вибешся на волю,
Знов опинешся в ярмі.

І колиж те все минеться?
Коли прийде вже той час,
Що правдиво усміхнеться,
Сонце волі і для нас?

Коли скінчаться ті муки?
Коли діточки Твої,
Дадуть собі дружно руки
Й стануть поруч в боротьбі?

Коли загояться рани?
Коли висушуть слези ті,
Що течуть вже струмочками
По скрованлевій землі?

Коли врешті всі тирани
Щезнуть з нашої землі?
Коли вільними устами
Заспіваємо усі?

Коли буде так, Вкраїно?
І коли вже, бідна мати?
Коли груди Твої вільно
Будуть знову віддихати?

Бразилійська Українка.

Унион да Вікторія, 2. марта, 1921.
(З бразилійської „Праці").

КРАЯНІВ І ЗНАКОМИХ
Їдучих до краю, прошу зголоситись по правдиві інформації до: 01—
MICHAEL J. BIELA,
244 Ave. A., cor. 15th St.,
NEW YORK, N. Y.

Розумна зміна в договорах про видачу злочинців.

Сенат американського конґресу застановлявся в середу над новим договором про видачу виновників, заключеним межи Злученими Державами та Англією. Сей договір постановляє, що Злучені Держави будуть видавати Анґлії, а Анґлія буде видавати Злученим Державам людий, які покидають своїх малолітних дітий або других зависимих від них осіб.

Потверджуючи сей договір, сенат робить великий пролом в дотеперішних постановах про видачу людий одною державою другій. Видаванне злочинця державі, перед котрої судом злочинець утік, виходить з розуміння, що кожда держава має інтерес в тім, щоби проступники проти загально признаних законів не мали права захисту поза границями своєї держави. Коли средства перевоження людий, а тим самим способи утечі виновників, стали дуже удосконалені, державам не забрало богато часу, щоби додуматися, що давати захист в своїх границях утікачам перед справедливостю значить тільки само, що заохочувати до злочинів. Через те держави стали умовлятися межи собою про видачу собі взаїмно утікачів-злочинців.

Очевидно, що держави зобовязувалися видавати собі лише злочинців, які поповнили тяжчі злочини. Зрештою за видачу виновників менчих провин навіть сама заінтересована держава не дуже побиваєся через те, що вона мусить понести всі кошта, получені з видачею злочинця. З другої сторони, в міру зросту демократії ставали загально приймати засаду, що держава не повинна видавати злочинців, які поповнили так званий політичний злочин, себто злочин, звернений проти уряду або поповнений з політичних мотивів; значиться, політичний злочинець, діставшися на територію чужої держави, мав там право захисту (або як се називають з латиської мови право азилю).

Рівночасно зі зростом права азилю для політичних злочинців, держави стреміли до того, щоби чисто неполітичних злочинців, за яке належиться видача утікача, було як найбільшим. Кождий пізнійший межидержавний договір додавав що раз нові злочини до числа тих, за котрі одна держава зобовязується другій видавати утікачів перед справедливостю. А як бачимо з отсего договору, котрий недавно заключили зі собою Анґлія та Злучені Держави, а котрий тепер прийшов під затвердженне сенату, держави уже переступили межу карних приписів та думають видавати собі людий, які не поповнили жадного карного злочину, а лише не сповнили своїх зобовязань супроти своїх дітий або других членів родини.

Сій новизні в межинародних зносинах не можна нічого закинути. Противно, треба висказати жаль, що лише одна держава зробила таку умову зі Злученими Державами. Здалося, щоби такі умови зроблено також з другими европейськими державами. Що сего потреба, про се свідчать донесення, які наша часопись дістає з усіх закутин Америки, а в яких говориться, що горлачі, які по ріжних місцевостях ведуть кирию проти запомоги голодуючим в старім краю, се переважно люди, які самі не мають найменчого серця для своїх власних родин, які занедбують обовязки супроти своїх власних дітий, родичів і кревних. В той спосіб особисту хибу характеру підмащується буцімто большевицькою ідеєю. Безхарактерник уже може тепер виступати публично і казати, що він не запомагає своїм батькам і дітям не тому, що він падлец, але тому, що в нього такі революційні засади. Зовсім як та свиня в казці, що говорила: „Ви кажете, що я люблю болото, бо я брудна. Ні, я люблю болото для засади."

Якби такі договори про видачу чужим державам недбалих родичів існували з другими державами, тоді певно і запомогова акція серед американських Українців ішлаби інакше.

НЕМА ДРУГОГО КРАЩОГО КАЛЄНДАРЯ В АМЕРИЦІ ЯК

КАЛЄНДАР ЛЬВІВСЬКОЇ „ПРОСВІТИ"

Зміст того календаря незвичайно цікавий, з під пера найліпших авторів, і в половині року має однакову вартість.

ЗА ТЕ ЦІНА ЙОГО ЗНИЖЕНА ДО 75 ЦЕНТІВ.

Вистарчить прочитати у нім статті „Державний лад на Зихідній Области Укр. Нар. Республики" або „Боротьба Українського Народу за волю і незалежність", аби мати образ про хід справ на нашій рідній земли.

Тов. „Просвіта" прислало кількадесять примірників до книгарні „Свободи" і тут можна їх набути.

Замовленя проситься висилати на адресу:

"SVOBODA" 83 Grand Street. JERSEY CITY, N. J

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адресу, нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу.....

Імя .....

Улиця .....

Почта .....

Нова адреса є:

Число відділу.....

Імя .....

Улиця .....

Почта .....

Замітка: Хто не пришле 10 центів, тому часопись буде стримана, але адреси не змінится. Се постанова обовязує і членів і передплатників „Свободи".

ОСТАННЯ НІЧ ЮДИ.

Юда стояв довго неповорушний під оливним деревом, в місци, де поцілував видав Ісуса на смерть. Заром гонів посінак, що вели спійманого до Єрусалиму. При світлі лятарні і смолоскипів, странно виглядав цей похід; влискувалися шоломи жовнірів і вістря нагих мечів. Ступав тихо, спішно, наче ватага нічних грабіжників. Нарешті пропав серед темної далечі. Юда загорився тіснійше фалдами свого червоного плаща, сперся о оливний пень і ждав з лицем звернеим до міста.

Минула вже північ. Тишину переривав тільки подеколи крик сича або тихий лопіт крил нилика, що в деті діткнувся бідного лиця Юди. Юда натягнув плащ на чоло, ждав і наслухував.

При вході до огорода почув людські кроки. Мерщій побіг у цю сторону. Побачив у темряві стать старого Жида, що йшов до його, підпираючися на палиці. Юда пізнав в йому архиєрейського скарбника. Коли старець доглянув його і пізнав такеж, не витав ні словом, ні поглядом, кинув йому шкіряний гаманець — відвернувся скоро і мерщій відійшов.

— Собачі нітки кинув би ласкавіше — пробормотів Юда, підняв гаманець й осміхнувся. Гаманець був тяжкий, брязкали в йому серебряники. Висипав гроші на долоню, в місячному сяйві гарно заблестіло срібло. Почислив Юда гроші, зважив їх тягар рукою, потім сховав гаманець за пазуху і пішов до міста. Почував щастливим. Пригадував собі останню розмову з Каяфою, як то вони добивали торгу. Отже віддав у руки власти пророка, який бурив закони Мойсея, називав себе царем Ізраїля, видав фальшивого месію, котрий хотів прогнати купців і банкирів зі святині Соломона, замикав перед богами брами царства небесного. Він нужденний Іскаріот шмстив Бога, богатих достойників, володарів Риму.

— Їм має довго, вічно, жити буде — як імя Давида, Даниїла, Елєхеїла.

* * *

Війшов до міста тихого, сонного. Думав, що в таку годину Каяфа певно переслухує Ісуса, тож звернув свій хід до архиєрейської палати. Сяйво світла падало крізь вікна палати, здовж портика пересувалися то в цю, то в тую сторону якісь тіни. Подвіря було пусте. Серед тиші запіяв когут.

— Небаром буде свитати, — подумав Юда. Пристанув на порозі. При ватрі сидів оден із дванайцяти учеників; Петро розмовляв голосно з молодою служницею.

— Жінко, не знаю чоловіка, про котрого говорите...

Когут запіяв вдруге. Служниця відійшла. Петро [illegible] задумався і не бачив Юди.

Тишину переривали від часу до часу голоси, що доходили з кімнати архиєрея, або тупотєнний, гнівний, голос — то майже шепіт тихий і солодкий, на звук котрого рибалка Петро дрожав, плакав наче дитина.

Нараз в трете запіяв когут. Петро підняв голову, зірвався випростувався. Станули проти себе два апостоли, той, що відрікся і цей, що зрадив. Стояли, гляділи собі у вічі. Очі Петра заблиснули грізно, чоло нахмарилося, рука почала шукати меча. Юда переляканий подався взад.

Довго блукав біля святині, яку відчиняли зі сходом сонця. Хотів вибрати на галерії місце, де поставить свій біржевий стіл, мрів уже як розложить на йому гарні лискучі гроші єгипетські, грецькі, сирійські я посміхався в душі з тихих, повних любови, а вбогих учеників-товаришів своїх. Перед сходом сонця кілько Левитів підійшло до брами святині. Юда звернувся до них радий, витягнув руку для привіту. Та найстарший насупив брови, станув йому на дорозі:

— Проч, ти дістав належну заплату, відійди від наших порогів!

* * *

Юда звернув свої кроки тепер до дому Пилата. Римляни будуть для нього ласкавіші ніж фанатичні Левити. Зрештою і ці, коли побачуть його у ласках кесаря, богато зодітого в шовки і золото — радо відчинять йому святиню. Серед таких думок, з погордою глядів на слуг святині: висарів, фарисеїв, котрі відвертались від його.

Прискорив хід. Небаром був серед товпи, що окружала палату Пилата. Кричали: „Распни! Распни!"

Пилат стояв на галерії, голова відкрита й говорив щось, чого Юда не міг чути. Та коли крики не стихали. Пилат наче сумний і знеохочений відвернувся і зі своїми людьми відійшов до середини палати.

Лють товпи успокоювалася помало — товпа, здавалося, відчувала, що в середині палати відбувається щось важного. За хвилю залізні тяжкі двері відчинилися, в них появився Пилат. Серед товпи запанувала тишина.

Хиткою ходою, піддержуваний двома жовнірами, з каплями крови на чолі і лиці; в терневім вінци на чолі, в подертій багранці увійшов Ісус.

Перелякана Товпа мовчки глядила на окровавлену стать. Юда відвернув голову.

Пилат рукою, на якій вилискувався великий перстень, з ким печатав звичайно приказ, вказав Назаряганина й мовив торжественним голосом:

— Це чоловік!

І нараз знова роздався оклик сильніший і загальніший:

— Распни! Распни його!

Сотник копієм розігнав товпу, яка тиснулася. Робили місце для походу. Юда перетискався, хотів втечи перед зором Ісуса. Доглянув його римський старшина, пізнав його, вимірив мечем сильний удар і крикнув:

— Хочеш насміхатися лицем твоїм з жидівського пророка, чи з римського маєстату? Боги погорджують зрадниками. Геть відсіля, проч підлий з людських очий.

Переслідуваний з усіх боків згірдливими поглядами і словами, пересувався обережно поміж товпою, щоби скритися в пустій вулиці, Юда блідими устами шептав:

— Чиж усі прокляли мене, наче прокляженого?

Хотів ітти до дому, але дорогу застелила йому громадка жінок і молодців. Їх зір заякав його. Пізнав хлопців, які тому кілька днів Усусови при візді до Єрусалиму — кидали під ноги цвіти і пальми й кликали:

— Осанна, витай сину Давидів! Благословен, хто йде в імя Господнє! Осанна!

Від погляди цих молодців, нині Юда відвертав голову, хотів звернути в бік, але хлопці гонили за ним, ганьбили і проклинали. Переслідуваний їх окликами, обіг на торговицю. Тут доглянули його галилейські пастирі.

— Юда! Юда! — кричали хлопці єрусалимські.

— Юда! — повторили Галилейці. — Смерть йому!

І понад головою зрадника засвистало каміння. Засипуваний градом каміння, гонений собаками і товпою — втікав, притискаючи до грудий гаманець з серебряниками.

Втікаючи так, добіг до міської брами, широко отворено. Видістався на підміськи поля, біг без цілі перед себе. Оволоділа ним одна думка: Він пропав, його, вірного слугу Мойсея і кесаря, гонили як скажену звірину. Деж йому сховатися?

Коло полудня усів в тіни, під стіною скелі, глянув перед себе, — в долині видно було Єрусалим, а на сусідньому горбі товпа людей, над людськими головами, — понад шеломами і копіями римських жовнірів, на небесному фоні маячіли три хрести, а на них розпяті три людські постаті. На середньому, найвисшому хресті доглянув Юда і пізнав схилену голову в терновому вінци — голову Ісуса. І бачив як товпа, помало сходила з гори, розходилася, а у стіп Ісуса остала тільки одна жінова стать, клячала — а з боку громадка учеників.

Цей вид успокоїв його. Був пімщений. Тепер покине невдячне місто, пійде до Яфи і там...

Негайно ці мрії перервав гарячий вітер, курява заслонила землю, чорні хмари закрили небо. Здавалося, що сонце погасло, грім затряс близкою скелею, темрява закрила світ, а лише там в горі в світлі лискавиць, видніли три хрести, здавалося ростуть, побільшуються, а з середнього з них постать Ісуса простягнула до його закровавлені руки, підійшла, впялила зір у очі зрадника.

Божевільний з переляку Юда припав до землі, заслонив лице плащем.

* * *

Вечір був уже на землі, як Юда підвівся. В природі царила тишина. Не мав відваги глянути на Голгофту. Тишина проймала його, хотів би стрінути кого небудь, хотів би почути людський голос, побачити милосердне лице людське. Боявся надходячої ночі, завернув до міста, шукав товариша і прибіжища.

Крізь відхилені двері побачив сніп світла. Поглянув до середини і пізнав сидячого при столі знаного розбійника, по страх Юдеї, Вараву, помилуваного нині Пилатом.

Юда переступив поріг хати. — Вараво, я пропав. Голод і жах гонить мене, позволь мені відпочати біля твоєї ватри.

Розбійник засміявся, згірдливо здвигнув раменами.

— Хочеш збезчестити дім Варави! Коли я прийняв би тебе до моєї хати, щож сказав би про мене нарід Єрусалиму? Ні! Чуєш, Юдо, я вбив пять чи шість Жидів і двох римських жовнірів, украв із святині пригорщу золота зі скарбу архиєрея, забрав кусень золота, що прикрашував святий кивот завіта, якого під карою смерти не вільно діткнутися — але я не продав чоловіка за пригорщу серебряників, не видав невинного в руки катів. Не переступив порога моєї хати, немає тут тобі прибіжища. Іди на Голгофту, спічни під хрестом, там ніхто не перешкодить тобі спати з головою спертою до хреста.

Поплентався Юда дальше. Погорда Варави, здалося, допонявла чашу його терпінь. Досі Господь Ісуса мстився на йому погордою великих і світлих: слуги святині, володарі Риму, товариші-ученики, нарід, але тепер цей виклятий злочинець проганяв його зі своєї хати! Удар був ненадійний і страшний. Серец Юди кипіло ненавистю до Назаретянина. Він, його смерть, є причиною цьої ненависти і погорди, яку спричинює нещасний Іскаріот. Але і тамтой терпів, терпів страшно, коли його бичували, терням вінчали, цвяхами на хрест прибивали! Добре, хай терпить.

І прийшла йому гірка думка, що коли цей пророк був такий небезпечний для ворогів, а такий дорогий для прихильників, то всетаки книжники обманули його, Юду, коли за голову зрадженого заплатили йому лише тридцять серебряників.

Простягнув затиснений кулак до неба; голодний, жаждучий, проклинаючи пійшов із недалеким корчам. Скріпляючий вітер віяв в галузю дерев, прохолоджував його чоло. Юда приклякнув на землі, хотів спочати в тіни дерев. Негайно зірвався на рівні ноги, пізнав оливне дерево, під котрим на чолі Ісуса поклав поцілуй зрадника. Тихе і гарне дерево, здавалося, відтручує його.

* * *

Гень на овиді видніли три пальми. Біля них була кернниця Якова, воду котрої благословив Ісус. Юда не думав над цим — волікся до кернниці, щоби звогчити спалені уста. При ланцюху від кернниці не було відра — похилив лише лице, щоби вохкий воздух охолодив його жарійочі лиця. Тихенько між пальмовим гиллям станула дрібна дівочка стать. Рукою піддержувала на рамени збан.

— Хочу пити! — шептав Юда слабим голосом.

Перелякане дівчатко подалося взад.

— Пити! — повторив шерзав. І Він, пророк там на хресті благав води — а римський жовнір подав йому жовч — відповіла.

Зачерпнула збаном у кернници, а як витягала начинне, стікали з його лискучі каплі води.

Юда мовчав, дрожав перед цьою дитиною і простягав спалені з горячки уста, начеб хотів ними вловити каплі води.

Дівчатко глянуло на його з сумним співчутям, нахилило до його устзбан.

— Маєш, пий... на любов Ісуса...

А коли згасив спрагу, відійшла спокійно і тихо.

В мрачну душу Юди сплило нараз ясне світло, змірив цілу глибину свого упадку. Милосерде, доброта відслонили тайну, досі незнану його серцю.

— О, яка велика була любов Розпятого, коли рука дитини напоїла... жаждучі уста Юди.

(За Ем. Гебгардом).

Паспорти, шифкарти, справи спадкові, найскорше, найтаніше полагоджує Канцелярія Нотарияльна. 28ісл
Т. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

БОРДАН ЛЕПКИЙ

ДЗВОНИ.

Вороги уступали...

Ночами горіла луна, в днину дими закривали сонце. Густі й їдкі. Чути в них спалену солому, перетлілий волос і пришкварене мясо. Людські войки летіли в світ як туча, сльози тремтіли, як роса.

Вороги уступали...

На приходстві в Кінашівці замикали вікна, бо саджа падала на білу постель. Дихати не було чим. Луна кріпшала, дими підлазили все близше, ніби хотіли підходити під село, щоб і його злизати. Вже чимало злизав, та все він ще голодний.

Отець Савишин вибіг із приходства, ліз на дзвіницю і дивився. Церква стояла на горбку, так і видно було далеко. За кожнім разом вертав до дому сумний і гірше неспокійний. Не спав і їда йому не смакувала. Змарнів і побілів, лиш очі набрали ще більшого блеску, ніби хотіли просверлювати занадто невідомому.

Втікати? Ні. Цього він не зробить. Де стадо, там і пастир. Остався, як наступали Москалі, остане, як уступають. Перебув стільки, протерпить і решту.

От тепер. Вечоріє, а він стоїть на дзвіниці і дивиться на них.

Довкола, сорокатою гайдою снуються коні, люди, вози, товар. На возах накопичене всіляке добро. Чого тут нема? Навіть колиски хлопські, навіть діточі забавки. А вози тікають, як ті зі снопами перед бурею з поля. На возах і поруч них вояки: обірвані, покалічені, брудні, мов старці, що вертають з далекої праці.

Каламутна хвиля вдарила на наш край від сходу, відбилася від високих Карпат і відпливає, звідки прийшла.

Отець Савишин потонув у Думках... Що так хвиля принесла з собою і що останеться по ній? Діти без батьків, жінки без мужів і богато могил. Праця цілих поколінь піде на марно...

Нараз кілька возів відірвалося від шляху і скрутило в село. Пощо?... Грабувати, палити, людий з собою забірати, як Татари.

„Руйнуйте, паліть Сіон святий, Вавилону окаяні діти!"

З серцем, повним болю, прибіг на приходство і замкнувся у своїй канцелярії. Не робив цього ніколи. Між ним а родиною і між його хатою, а селом не було ніколи зачинених дверий. Жінка й діти тривожно дивилися на ці зачинені двері. Та ніхто не зважились увійти.

А в селі клекотіло. Вулиці прибрали вид боєвища. Лежали на них якісь чорні купи і червоніли калюжі. Зпід стріх вилітали червоні когути.

Отець Савишин вийшов.

Був блідий, але вже спокійний, вже готовий на все.

„Діта добрих обновляться, діла злих загинуть" — твердив псалом Давида.

В руках у його був хрест.

Діти й жінки підійшли; побагословили їх і дав знак, щоб остались в хаті. Привикли слухати й не питалися чому.

„Чужим богам не молимось, а Тебе благаєм: поможи нам, ізбави нас вражої наруги, поборов ти першу силу, побори і другу..." говорив, ідучи через сад. Хрестом благословив усе довкола.

Як прийшов під церкву, салдати злазили з возів.

Деякі поздоровили священика, деякі, вдавали що не бачать його. Оден підійшов і приложився до хреста.

„Благословіть пан-отче!" — сказав по українськи.

„Блаженний муж на лукаву не вступає раду і не стане на путь злого та з лютим не сяде" — говорив отець Савишин, вдивляючись у вояка своїми розпаленими очима.

Салдат похилив голову і хрестився.

„Ми до вас по дзвони прийшли" — відізвався другий, мабуть старший.

„По дзвони?"

„Именно по дзвони. Такий приказ. Здіймали по других селах, треба здіймати й у вас. У вас. У вас вони гарні, здорові. Скільки пудів буде в цьому черевачеві?"

Отець Савишин оторопів.

Ще вчора чув, що Москалі вивозять не лиш людий, але й дзвони, та вірити не хотів. Дурив себе, що це не правда, що це одна з цих тривожних вістий, яких ходило богато.

Як можна забирати дзвони? Таж це голос і совість села, його уста і серце. Чи вмре хто, чи вінчається, чи пожар бухне, вони перше голосять. Тішаться, або плачуть, для кожної звістки мають иньший голос, иньші звуки. Якже на селі без дзвонів! Як мати над колискою, так дзвони над селом. Цілі покоління родяться, виростають і умірають під їх чисті звуки. Від дитини кожний привикає до них і подумати не може, як було-би без дзвонів. Як сумно зробилося було, коли з початком боїв, жандарми відчепили шнури і замкнули на ключ двері від дзвіниці. Здавалося тоді, що дзвони дивляться на кривду людську, стратили мову, онміли. Так мовчали вони цілу зиму. З весною знов заграли, а тепер мали-б їх раз на все забрати?

Ні, ні, це не може статися, щеж святотацтво...

І отець Савишин твердив оден псалом за другим, мов у гарячці, перемішуючи тексти і звязуючи відорвані речення в льогічний, відповідний до момент уламок.

А салдати сокирами рубали вязання дзвіниці, щоб на шнурах спустити великий дзвін і два меньші, бо по дряхлих сходах знести їх було неможливо.

Отець Савишин стояв під церквою блідий, з горючими зіницями і з хрестом у руці. Чув, як гострі барди ринали об дубові бальки, аж луск від недалекого ліса відбивався. Чув, як жалібно охали хрести на цвинтарних могилах, як від церкви відбивався відгомін цеї грішної роботи, як за кожним ударом дзвони стогнали, мов просили, щоби їх не дати, бо вони не хочуть, щоб їх перетоплено на пушки. Вони хочуть своїм людям і своїй церкві служити. „Чужим богам не будемо дзвонити" — казали вони. Отець Савишин розумів їх мову та порадити не міг.

Тих трохи людий, що збіглося під церкву, щож вони можуть проти ворожої насили? За ними правда, а за тамтими сталь гостра і кулі. Тут треба якоїсь иньшої, вищої сили...

І отець Савишин дожидав чуда. Воно повинно статися, щоб гріх не побідив благодати.

А салдати рубали. Рубали всі, крім одного. Цей, що просив благословення лежав під церковою хрестом.

Отець Савишин глянув і мов якесь далеке сяєво озарило його.

„Прозрять незрячі і повернуть на шлях свій рідний, шлях свій правий, повернуть з манівців, з неславі і до каміння припадуть, батьківського, і обіймуть його кривавими сльозами" — гомонів сам до себе.

А Москалі рубали.

Вже останньому дзвони стояли поруч себе на возі, ніби діти, котрих відірвано від матірної груди і наготовлено, щоб вивезти в чужину й перетворити в яничар. Вже й середний, доволі великий, виважено з дубової осади, й корону його обмотано матузям, щоби спустити в діл. І отсе добіраються до найбільшого, до того, що його салдат назвав був зневажливо черевачем. Були не гордощі серця. Такого дзвона навіть в монастирі не було. Мав голос низький, а лагідний, не картав, а потішав людий, будив віру в побіду правди і волі на землі; це був голос „кроткого" владики. Кілька літ збірав отець Савишин добровільні датки на цей дзвін. Кілька літ радувався мрією, як то він перший раз задзвонить. Цей дзвін дзвонив на свято знесення панахиди, на Спаса, як святили прапор і тоді, як стрільців благословили. Цей дзвін мав задзвонити у велике воскресення народу, тоді як... і отцю Савишинові підступили сльози до очий. Прорвалася гребля і океан жалю залив усе кругом.

А Москалі ланцами й шнурами обмотали раохи велетня, мов роги лютого бика, щоб його спустити в діл. Та за мало рук було в них до такої тяжкої роботи.

„Гей, ти там, чого випулив очі, хапай за шнур! Підтримуйте криса дрючками, серце звіміть, то лекше буде. Так. А тепер прикотіть спід лип колоди. Гаразд! Нумо враз!"

„Лишіть!" — залунає нараз пронизливий, неприродний голос. Всі оглянулись і побачили, як отець Савишин підняв хрест у гору. Здавалося росте, — понад липи, понад церкву, до неба. З очий, червоних від сліз, були іскри, як крізь зливу громи. Біле обличя відбивалося від чорних, дубових дверий церкви, як місяць від хмар і променіло. З уст вилітали слова, ніби громи:

„Хто доторкнеться до дзвону, той не доторкнеться більше нідочого".

„Тягни, тягни!" — приказував салдат, вимахуючи нагайкою.

„Хто дивитисьме байдужно на його упадок, той не побачить ні жінки, ані рідних дітий!"

„Не слухайте попа, най собі кричить!" — заохочував унтер. — „А нумо враз, ану всі як оден: гей дубошучка да ухнем, — ух!"

„Хто не кине цеї грішної роботи, на цього мій проклін, проклін від Бога, від людий, від живих і вмерлих, від отсеї землі, — про-клін!"

Не домовив, як ті, що під грозою нагайки, взялися були дзвін спускати, тепер перестрашені прокляном, відскочили й розскочилися, мов-би це не слово, а щось видиме, страшне падало на них крізь двері із церкви. Відскочили, шнури та ланци рванулися в гору і потягнули за собою тих, що тримали їх у руках, дзвін захитався, охнув і полетів у діл, розбиваючи в тріски всі ті палі, колоди, бруси, весь цей крам, що мав його з дзвіниці знести на чужий, воєнний віз. Упав і кресами зарився у землю, накриваючи того, що проводив ділу руїни.

* * *

Довго мути було з дзвіниці зойки і стони, а під церквою стояв мов задеревілий священик з хрестом піднятим у гору, з обличчям як ярий віск, з очима, як похоронні свічки і голосом різким, ніби не от міра сего говорив псальми, перелітуючи їх з собою, як чоловік переплітує сліди в темряві.

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

31 акрова фарма, половина орної землі, решта гарний ліс і пасовиско, дім на 5 кімнат, стодола, 3 нові курники, много овочевих дерев, 5 миль до міста, 1 миля до шпориів і почти; пів милі до діла; на фарні є 1 кінь, 1 корова, 60 курий, потрібні фармерські знаряди і гульса. Властитель продає, бо поїздов. Ціна $2000, готівка $1600, а решта на морген на 6%. Писати по анґлійськи на адресу: MIKE RUDNANIN, Greenfield Center, R. F. D. 2, Saratoga Spring, N. Y. 96-101

Не переплачуйте Шифкарти!

Ви не повинні платити за шифкарту ані цента більше, лише таку суму, по якій продає компанія. А шифкарти коштують з Ню Йорку 3. клясою:

До Гамбурга $125.00 До Перемишля $107.70
До Данцига 135.00 До Львова 108.40

Ми уділимо Вам в тих справах всяких порад, лише пишіть до:

PASSENGER INFORMATION BUREAU
(в „Українськім Народнім Домі")
217-219 E. 6th STREET, NEW YORK CITY

ХТО ХОЧЕ МАТИ ЄЩЕ КАЛЄНДАР „ДНІПРО", НЕХАЙ СПІШИТЬСЯ, ЗІ ЗАМОВЛЕННЯМ, БО ВЖЕ Є НА ВИЧЕРПАННЮ.

КАЛЄНДАР „ДНІПРО"
— НА РІК 1921 —
Богатий змістом з численними ілюстраціями і прикрасами, друкований в трех кольорах, дуже старанно виґотовлений.
ЦІНА ПРИМІРНИКА $1.00
Замовлення посилайте на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St. Jersey City, N. J.

55 ІЛЮСТРАЦІЙ

КОМБІНАЦІЙНА ПРЕМІЯ В КНИЖКАХ
ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Видавництво У. Н. С. „Свобода" постановила поновити премію для передплатників „Свободи", однак у відмінній від попередної премії формі.

Попередна премія з місяця січня с. р. полягала на тім, що кождий передплатник, котрий прислав передплату в тім місяці, дістав премію від річної передплати книжок вартости $2.00, від піврічної $1.00 а від чвертьрічної 50 цент.

Теперішна комбінаційна премія в книжках, яку отворимо з днем 1-го квітня буде тривати аж до відкликання. З тої премії будуть мати право користати всі ті пп. передплатники, котрі надішлють свої передплати почавши від 1-го квітня с. р. і ті передплатники, котрі прислали свої передплати в місяцях лютім і марцю с. р.

На сю комбінаційну премію призначується знижену ціну на книжках. І так:

Хто пришле цілорічну передплату і $3.00 на книжки, той дістане книжок вартости $6.00.

Хто пришле піврічну передплату і 1.50 на книжки, той дістане книжок вартости $3.00.

Хто пришле чвертьрічну передплату і $1.00 на книжки, той дістане книжок вартости $1.75.

Передплатник, котрий не схоче скористати з такої обниженої ціни на книжках, а пришле тепер саму передплату, може зажадати від адміністрації „Свободи" прислання йому Преміового купону на книжки, який передплатник буде міг в довільнім йому часі виклупити, прислаючи на книжки одну з висше згаданих квот.

Щоби чимось винагородити тих пп. передплатників котрі прислали свої передплати в місяцях лютім і марци, поширяємо сю премію знижених цін на книжках і на них, і дозволяємо їм жадати від адмін. „Свободи" вислання їм такого купону, або можуть відразу прислати відповідну до присланої ними передплати квоту на книжки, а їм вишлеться кождого часу книжки подвійної вартости.

Преміові купони знижених цін на книжках будуть видавані кождому передплатникови з місяців лютого, марця і квітня лише на квоти залежні від надісланої ними висоти передплати, а не більшої.

Книжки належить вибирати з катальоґа книгарні „Свободи". У кого такого катальоґа нема, нехай звернеться до „Свободи". Можна вибирати з катальоґа всі книжки, з винятком букварів і молитвенників. Коли якась книжка подана в катальоґу зістала вичерпана, тоді книгарня „Свободи" вишле иншу книжку.

Видавництво „Свободи":
Отсим пересилаю свою передплату в сумі $.....
і рівночасно залучаю $..... на Ваш Преміовий купон на книжки по обниженій ціні.
Імя .....
Адреса .....
Місц. .....
Вислав передплату дня .....

УВАГА: Сей купон проситься витяти і прислати на адресу „Свободи" враз з належитостию за передплату і книжки, або виховати його і в довільнім часі скористати з сеї премії зниженої ціни на книжках.

Адреса:
„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Closely bound

ХОЧЕТЕ
ЇХАТИ ДО СТАРОГО КРАЮ?
ХОЧЕТЕ
СПРОВАДИТИ РОДИНУ З КРАЮ?
ХОЧЕТЕ
ВИСЛАТИ РІДНІ В КРАЮ ГРОШЕВУ ПОМІЧ?
ХОЧЕТЕ
ПЕРЕВЕСТИ ЯКУ СУДОВУ СПРАВУ В СТАРОМУ КРАЮ, ВИРОБИТИ СОБІ ПОВНОВАЛЕСТЬ, КОНТРАКТ КУПНА І ПРОДАЖІ АБО ИНШИЙ ЯКИЙ ДОКУМЕНТ?
ХОЧЕТЕ
ВИРОБИТИ СОБІ ПАШПОРТ?
то приходіть або пишіть до одинокої в Америці української народної інституції
АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА.
AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, INC.
30 E. 7-th STREET. NEW YORK, N. Y.

МЕДИЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ СВ. МИХАЇЛА

Коли Ви недужі на яку скірну недугу, немічні на силах, як маєте ревматизм, нечисту кров, сверблячку тіла, катар жолудка, солітер (нашестник), конвульсії (падучу хоробу), кашель, перестуду, внутрішні болі від подвигання, або коли дбаєте про красу Вашого тіла і потребуєте дня на поріст волоса, вусів, або для усунення волоса, пофарбовання сивого волоса, зроблення лиця гарним або взагалі на всі инші недуги, а хочете мати гварантовану пораду і добру медицину, то опишіть нам зараз Ваш недуг а наші знатоки медицини Вам поможуть. Жадайте катальоґу:

ST. MICHAEL MEDICINE CO, INC.
CARLSTADT, N. J. Dep. D.

Оснований 1888 р.

ШЕВЦІ

Комплетно обшиті части на черевики
ШКІРА НА ПІДОШВИ, ШКІРЯНІ ВЕРХИ, КОПИТА І ВСЕ ДРУГІ ПРИЛАДИ ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ.

Також приймаєть замовлення на хозяїв до чоботів і хозяїки до черевиків на здеформовані ноги. — Виставний склад на розі

72 FIRST STREET і 13 FIRST AVENUE, NEW YORK, N. Y.
L. B. HORWITZ

Замовлення почтою скоро полагоджуєсь.

Чи Ваші гроші висланю в повній вартости?

Чи висилаючи в останних часах свої гроші до Ваших приятелів в Европі, Ви дістали вірну скількість марок, левів, корон, франків і других чужинецьких гроший за Ваші американські доляри?

Найліпшою запорукою на виплату повної вартости Ваших гроший є рада, щоби Ви звернулися по пораду до одного з бюр CLEVELAND TRUST CO. у Вашім сусідстві, де урядник експерт, скаже Вам у Вашій мові, докладний курс гроший і дасть Вам всяку потрібну пораду зглядом пересилки гроший.

Вважайте, щоб дістати повну вартість Ваших гроший. Зайдіть до сусідного бюра.

The Cleveland Trust Company

БАНК ДЛЯ ВСІХ НАЦІОНАЛЬНОСТИЙ.

В МАЮ

ЗАРАЗ ПО ВЕЛИКОДНИХ СВЯТАХ,

зі Зелізницею заплаченою до Кракова, Львова, тернополя або Черновець, коли з родиною так в осібній кімнаті а коли самотні так в каюті о двох, чотирох і шести ліжках, можете виїхати до старого краю в більшім гурті Українців, коли ЗАРАЗ зарезервуєте собі у нас місце на ТРЕТОГО, СЕМОГО або на ДВАНАЦЯТОГО МАЯ, на НАЙЛІПШІ КОРАБЛІ в руху, без ПЕРЕСІДАННЯ впрост до БРЕМИ на 3., до Антверпен на 7. і на 12. мая до Гамбурга.

По близші інформації пишіть на адресу:

HENRY J. SCHNITZER STATE BANK
141 WASHINGTON STREET, NEW YORK CITY.

92cc—

ДОЛЯРИ MONEY ORDERS КОРОНИ

Пересилаємо до всіх частий СВОЄЇ
по найнизшому денному курсі.
ДОЛЯРОВІ ПОСИЛКИ будуть виплачені особі готівкою в американських долярах.
КОРАБЕЛЬНІ БІЛЕТИ на всі лінії по точно компанійних цінах.
ІМІҐРАЦІЯ. Виготовляємо скоро і точно всякі потрібні документи.

MOKRAY BROTHERS
BANKERS
150 2nd STREET. PASSAIC N. J.

КОРОНИ або ДОЛЯРИ

ДОПИСІ

ТАКТИКА ЗАПРОДАНЦІВ.

Ню Йорк, Н. Й.

На вічах устроюваних українськими іміґрантами в справі несення помочі нашим браттям в Східній Галичині та запротестовання перед американським правительством в справі окупування Ляхами українських земель, большевицькі аґенти вірні своїм панам, стараються по наказу всякий голос протесту розбити, бо мовляв: всякі протести та петиції це буржуазна видумка, тому нам пролетарам не треба протестувати ані вносити петиїцій та меморіялів, лишень чекаймо а Матушка Россея освободить нас. Як „товариші" освободжують, се вже мали спромогу перенести на своїй шкірі українські селяни і робітники на Україні, та не про те я хочу тут сказати, але хочу звернути увагу Українцям в Америці на те, щоби малися на осторозі перед комісарськими пахолками в роді ріжних Дурдел, Тмитришинів та инчої комісарської зволочі, яка за юдин гріш переконує, що всякі протести зі сторони Українців в Америці на ніщо не придадуться.

Але поглянмо, як на справу протестів дивляться боси наших ренеґатів, і після того оцінім поступоване наших запроданців. „Новое Русское Слово", російська большевицька газета в Ню Йорку, напечатала листа др. М. Мисліга, комісаря з Петрограду, в котрім між иншим він пише слідуюче: „Скажите им что они ведь „свободные люде" и потому имеють право писать своим представителям в Конгресс, своим сенаторам, Президенту и требовать, чтобы они немедленно положили конец всяким ограничениям торговли с Россией, чтобы машины, одежда, обувъ и все, что американские коммерсанты, могуть и радибы продавать, было разрешено послать в Россию. Сделайте это! Тотчас же! Не откладывайте!"

Як бачимо з сего „революційного" листа, большевицький комісар взиває своїх одноумців просити Уряд Американський о позволення на торговельні зносини. Се по пролетарськи. Але як український нарід, протестуючи, жадає то, що йому правно належиться, то наші платні пів-комісарики верещуть, що то по буржуазному. З сего видно, що вони є члачені на то, щоби шкодити і розбивати всякий організаційний рух між Українцями, щоби світ не почув їх протесту проти ґанебного ризького мира, де панове шляхта і панове комісарі змовилися подлити українські землі. Ось нащо одримують зрадників українського народа: Яцкові, Твердохліби, Дурдели та Демянчуків. Ось чому українські віча розбиваються.

Остап Задоренко.

ЩОЙНО НАСПІВ З ВІДНЯ

ЗАПОРОЖЕЦЬ

календар для народу на рік звичайний 1921.
Зладив Др. К. Трильовський.

Календар ілюстрований образками з української війни. Зміст матеріялу цікавий, підклад статтей історично-політичний, дух і напрям радикальний.

ЦІНА 40 ЦЕНТІВ.

Замовлення з грішми слати до „SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ФАРМА БЛИЗЬКО ФІЛЯДЕЛФІЇ

Фарма 42 акрів доброї землі рівної до орання, без каміння, дім з 8 кімнат, велика бейзментова стайня і друґі забудовання в добрім стані; всі покриті дахівкою, вода в хаті і стайні, також два дуже добрі коні, 3 гольстайнські корови, 3 безроги, понад 100 курий, ріжнородна машинерія і знаряди фармерські вартости понад $1000. Ся фарма є в самім Quakerton. Ціна $5500, готівки треба $3000.

Фарма 91 акрів, добра земля, 6 акрів ліса, решта під плуг, мурований сильної будови дім, покритий дахівкою, велика добра стайня і друґі забудовання в добрім стані, вода в хаті, малий сад, близько школи, церкви, дві милї до Quakerton, при зелізничій стрітарній лініях, в сусідстві фабрик.

Пишіть на адресу: 93.5,9,01
JOSEPH MOZYNSKI,
826 W. Broad St., Quakerton, Pa.

Новість! Новість!
Михайло Яцків.
ХРИСТОС У ГАРНІЗОНІ
— і —
ИНШІ ОПОВІДАННЯ.
Ціна 40 центів.
Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО ПІДЧАС ВІЙНИ І ПО ВІЙНІ.

ЛИСТ З ЛИСОВЕЦЬ, ПОВІТ ЗАЛІЩИКИ ГАЛИЧИНА.

Один з наших читачів дістав такий лист:

Дорогий Товаришу:

Тяжкі тепер часи настали на світі, особливо в Східній Галичині. Лисівці так знищені війною, що Ти просто не пізнавбись чи то село, чи купа румовища. Найгірше знищена Левада і Чаплин над Серетом. В 1915 р. в нас була дуже страшна битва між Москалями і Австрійцями. Москалі стріляли гарматами десь з озеринського ліса, а Австрійці десь з Свидови. Потім вони зближилися і наше село опинювалося то в одних, то в других руках. Люде ховалися до ямів, а декотрі смілївійші тікали в ліс; в наш, в капустянський івешепівський. Я сам ховався по лісах через 3 роки. Малощо не здичів чоловік. Люде ходили як не свої, а розлючена салдатщина збитькувалася над безборонним населенням. За найменьше підозріня карали чоловіка смертю. Такою невинною жертвою темного московського салдатства на початку війни впали: Гнат Левко, Бартко Матіящук, Явдоха Кохдюк і Радельнійко-во жінка. Як австрійські війська відступили, то до нас прийшло москалів так як трави та листа. Люде не могли витримати з ними. Було в день то ще пів біди, але за те в ночи, салдати вдерлися до хат, особливо до тих де зауважали гарну дівку або молодицю і під загрозою смерти насилували. Так само поступали і наші австрійські війська, особливо Мадяри. Наспідком такого стану, в селі 80% людей заражені венеричними недугами. З дооколичних селами так-ж сама історія. Над ріковм Серетом зводжено найбільше битв, довго стояли салдати і це дало притоку до ріжного лиха, яке тепер панує у нас.

Москалі в перших роках війни найгірше збиткувалися над Жидами. Богатші з них втікали в глибину Австрії, а бідніші сиділи тут і зносили московські наруги. Богато з Жидів погинуло і тепер остався лиш Мошко, тоб що млин тримав, Волько, Ворун Зейликів і Пейсик.

В нас тепер нема ніякої просвіти. Школа велика спалена, а діти вчать в хаті. Учителює якийсь Українець, але й на тім ограничуєсь, що вчить дітей грамоти, якої тут не вчили вже 5 років. Молодіж знаходиться в стані дикунства і росте на ярничарів, бо наші „браця" виховують її в проти-українськім дусі. В селі істнує Читальня Просвіти, але до неї майже ніхто не приходить, бо Поляки зараз підозривають, що то приготовляється повстане проти уряду. Люде бояться свої тіни і не ідуть ніде, бо вже єсь досить натерпіли. Не приходять до села ніякі українські часописи, але зате приходять польські і то за дурно приходять їх до читальні. Люде дуже обурені проти Поляків і нетерпеливо ждуть на поворот української влади. Поляки се знають і переслідують кождого свідомого селянина, особливо переслідують Канадіянів (тих Українців, що вертають з Канади). бо ті вже були в світі і не хотять терпіти польсько-шляхоцького ярма.

Ти вже певно знаєш, що у упадку старої зпорохнявілої Австрії в нас була своя українська влада. Нарід тішився як незнати чім, що вже над ним не буде панувати ні проклятущий. Лях ні Мадяр ні Німець. Люде радувалися але не на довго. Польська шляхта не хотіла добровільно опустити колись силою і обманом забрану українську землю — українські лани і виповіла війну українському народови. Українці виділи до чого то йде і зорганізували свою власну армію, щоб боронити себе перед нападом Поляків. На заклик **„Україні! До зброї, бо Ляхи йдуть!"** зголошувалися до війська всі старі й молоді, а навіть бабки зі кочергами збиралися на Ляха. Радість і плач однаково збирав чоловіка, коли дивився на тую сірю, не одягнену й виголодніу масу українського юнацтва, що напів узброєне з піснею на устах **„Не пора Ляхови й Москалеви служить!"** поспішним ходом йшло боронити української землі перед брутальним нападом польської шляхти. З Лісовець не мало Українців поклало свої буйні молоді голови за свободу українського народу. Василь Мачишин, що лиш скінчив кіцманецьку ґімназію, поляг в бою з Поляками як капітан української армії. Поляг також студент згаданої ґімназії Василь Порциняк і богато других хлопців.

Українці не могли удержатись проти Поляків з трох причин. Перше тому, що Ляхам прийшла на поміч Антанта, присилаючи в Галичину армію Галера, котра була заосмотрена в американську амуніцію і другі воєнні прибори й мала добрих досвідчених полководців. Друге тому, що ми, Українці немали насу як слід зорганізуватися. **А трете тому, що українське населенне латинського обряду, котре було збаламучене польськими попами не симпатизувало з Українцями, але сприяло Ляхам. Зраджувало наші позиції в многих випадках.** В нас з того приводу була велика галабурда (заколот). Так звані Поляки відказувалися (не всі) служити в українській армії, а як їм Українці казали їхати на „форшпанч", то вони з кіньми ховалися в стінку або в ліс. Так було не лише в нас, але всюда в дооколичних селах, де перед війною були польські школи і „косцюлкі". Зате, тепер їх Поляки насильно бердуть до свої армії і вони каються, що не хотіли служити в Українців.

В Лисівцях тепер урядує самий „польський уряд. Староство назначило війтом Івана Дзюбу, котрий запісався Поляком в італійськім полоні і приїхав з Поляками до дому. Наші „Поляки", котрі й два слова не вміють вимовити по польськи, дуже дуються і покепковуються з тих нещасливців, котрі окалічили в польсько-українській війні. Помимо того, що вони самі суть збаламученими Українцями, при стрічі з Українцем, не кажуть ні Добрий День! ні Славайсу Христу! але „Гей! Як там Україна?" Ми, Українці сміємося з дурних баранів і дражнимо їх польською короною в глубіцкім лісі. Громадським урядникам наказано з „гори" вживати в уряді польської „культурної" мови і вони сараки силкуються догодити староству і калічать як можуть. Як такий Поляк допече Українцеви, то Українець нічо не каже, лиш питає латинніка, як по польськи гречка називається. А се його йому досить. В селі ціле нещастє з тою Польщею.

Тепер в нас нема священника і церква стоїть пусткою. вікна повибивані кулями з машинових крісів, а дзвони забрали свого часу Москалі. Дякують тепер Захарій Кольбенка й Івасько Фотинюк. Млина також не маємо, бо Москалі спалили ще на самім початку війни і тепер там где стояв млин тепер стоїть хрест, а в землі закопаний той Москаль, що запалив млин і був поцілений австрійською кулею. Фільварки тримають ще ті самі Клейнери, що й перед війною але тепер нема кому робити запів дармо і люде обробляють поле за третину. Склеп удержують Поляки. Старий Шестопалька вже не торгує, бо Микиту вбили на війні, а він вже незмагає. Богато людей збирається їхати з весною до Канади, але не знати чи зможуть, бо богато коштує подорож. Петро Шимків вже в дорозі. Як доїде то він тобі богато дечого розкаже, що тут робиться.

Сим кінчу й перепрашаю, що так написав, бо того є так богато, щоби чоловік й на волові скірі не списав. Є такі річи за які тут строго карають і я не пишу, бо боюся домя, де богато погинуло наших і шипівських людей. Ви американські Українці розкажіть про ті польські насильства над нашим народом свому Вільсонови, Ого! Вже по нім котрого тут Поляки так дуже хвалять, що їм дав Польщу! А-ми, будем терпіти, бо хто терпен, той спасен! **Україна таки мусить бути!**

З щирим привітом.

. . . . . .

ЛИШАЇ, ПЯТНА І ЕКЗЕМА.

Не терпіть і не занечищуйте Вашу кров більше. Мій легкий спосіб увільнить Вас з тих недуг. 95c—
Позамісцевим даємо листову відповідь.

M-me KRAUTMAN,
281 So. 5th St., Brooklyn, N. Y.

ВИНАХІДНИКИ

Вишлять мені модель або рисунок Вашого винаходу безплатно.
Жадайте мою книжочку винаходів п. з. „ПОРАДНИК ДЛЯ ВИНАХІДНИКІВ", котру отримаєте ДАРОМ.—Пишіть до мене по українськи.

Marcin Labiner,
Reg. Patent Atty. (S.),
15 PARK ROW, NEW YORK

ПАШПОРТУ ПОТРЕБА

кождій особі котра хоче відїхати до краю. Наколи ви бажаєте відїхати до краю скоро, на добрім кораблі і бути чесно обслужені так просимо написати ще нині до

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА

а ми вам виробимо пашпорт листовно в кількох днях, продамо вам шифкарту на добрий корабель, наш чоловік буде на вас чекати на стації і заопікуємося вами від хвилї прибутя до Ню Йорку аж до відпливу корабля. Ми вас обслужимо чесно і совісно а ви будете задоволені, що підпомагаєте свою УКРАЇНСЬКУ ІНСТИТУЦІЮ а не чужих.

СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ З КРАЮ за помочію наших представителів в краю.

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ ДО КРАЮ долярними чеками через ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ у Львові скоро і безпечно. По близші інформації приходіть або адресуйте:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.
520 E. 6th Street 322 N. 8th Street
NEW YORK, N. Y. PHILADELPHIA, PA.

ЛЮБИТЕЛІ МУЗИКИ!

Звісна на весь сьвіт-нюйорська першорядна фірма

КАРЛЬ ФІШЕР

ПОРУЧАЄ УКРАЇНСЬКОМУ ЗАГАЛОВІ СВІЙ СКЛАД МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ І ВСЯКИХ МУЗИКАЛИЙ.

ПРОДАЄ ВСЯКІ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ, ПРИБОРИ, НОТИ, МЕТОДИЧНІ ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ НАУКИ МУЗИКИ НА ВСЯКИХ ІНСТРУМЕНТАХ І ВЗАГАЛІ ВСЕ, ЩО ВХОДИТЬ В ОБСЯГ МУЗИКИ.

Як поодинокі люди так і ті, що орґанізують музичні кружки, смичкові ордестри і банди на всяких інструментах, найдуть у тім складі все для цих потрібне, а також дістануть всякі інформації для заняття відповідних інструментів і як учитись грати, бо фірма отворила український відділ, який веде всяку переписку по українській мові. Тож сьміло звертайтесь з своїми потребами до тої фірми в українській мові. Ілюстровані катальоги висилаєть на жадане. Вісь товар досконалий, а ціни умірковані. Адреса:

CARL FISCHER, COOPER SQUARE, NEW YORK, N. Y.

Оснований перед 30 роками

The State Bank

(КРАСИВИЙ БАНК).

374-8 Grand St., New York, N. Y.

СТАН МАСТКОВИЙ ПОВИСШЕ $85,000.000.

Є богато причин задля яких Ваші банкові вотрети повинні бути полагоджувані через Стейт Банк, 374-8 Ґранд Ст., Ню Йорк.

The State Bank на є приватним підприємством, але банком, чартерованим правительством.

The State Bank є членом New York Clearing House, котре є стоваришенням найбільших банків в Америці.

The State Bank має звише 110.000 депозиторів з між ними є слідуючі:
Міський Уряд міста Ню Йорку
Стейтський Уряд стейту Ню Йорк
Почтові Щадничі вклади.

The State Bank є одним з найбільших банків в Злучених Державах, якого обсягу поручає горожанський Комітет зі Львова, і який з'єднав собі добру репутацію у банків тут і поза границями сеї держави за скоре і безпечне виконуванне поручених йому справ, і його грошеві перекази і дрефти приймають і цінять всі банки в Европі.

Складайте свої ощадности в The State Bank

Користайте з проценту, який нарасте на Ваших грошах, а рівночасно забезпечите себе від всякої втрати.

Висилайте гроші до Ваших родин через Стейтовий Банк по найнисшім денним курсі, і будьте певні, що вони дістануть їх скоро.

КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ продається по низьких цінах, бо ми є представителями найбільших корабельних компаній в світі. Поради для осягнення ПАШПОРТІВ дається даром. Коли хочете, щоби обслужено Вас добре, прийдіть особисто або пишіть до

THE STATE BANK,
374-8 Grand St., New York City.

ШЛЕМО КОЖДОМУ, ХТО СОБІ ЗАМОВИТЬ НЕЗВИЧАЙНО ГАРНУ ПОВІСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЄ КОПАЛА

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:
"SVOBODA". 83 Grand Street. JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ ПОЦІЛУЯ

треба сотворити делікатне і чисте лице, о рожевім, свіжім і молодечім виґляді, як шовк мягкій скірі і поривоючо гарній цері, без пятен і скірних нечистостий. Рівночасно усуваємо волосє з лиця. Як таке лице осягнути, треба звернутись до нас о пораду лично або листовно. Бюро отворене від 9-ої год. рано до 8-ої вечер.

The Sparrow (A3)

180 Ave C. cor. 11th St., New York, N. Y.

НА СВЯТА ДО СТАРОГО КРАЮ

через

ГАМБУРГ, БРЕМЕН, АНТВЕРП і РОТЕРДАМ

найкутше їхати тепер посліпними кораблями, тому, кождий відїжджаючий до старого краю, повинен вже тепер шифкарту замовити.

ШИФКАРТИ

до краю і з краю, спродаємо стисло по цінї компаниїнїй, на всї головні лінії.

ПАШПОРТИ

виробляємо кождому в кількох днях. За куфри гарантуємо аж до самого дому.

КРЕВНИХ

зі старого краю, спроваджуємо за посередництвом наших представників у Львові, Перемишли і Станиславові, таком, виробляємо всї потрібні документи.

ГРОШІ

до старого краю висилаємо скоро і по найнизшім курсї, почтою, доларами, чеками і телеграфічно, під повною гарантією і вітвічальностию. По інформації, просимо писати або зголоситись особисто лише до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

НЕ ДИВО

що слабої будови люде легко підпадають недугам, або з хорим жолудком не є в стані набути тїлесної енергії і здорової крови

БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО

додасть вам здорової крови здоровий жалудок, тїлесну силу і енерґію до поконання немочи. Зробить вас черствим, додасть вам охоти до їди, і до праці і в той спосіб допоможе вам добитись добробуту.

БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО

Дістанете його в кождій лїпшій аптиці і гроснерні.

—: ЦІНА :—

1 фляшка $1.50, 6 фляшок $7.50
12 фляшок $14.00

Настоюйте на тім, щоби дістати лиш те одиноке правдиве і оригінальне, котре виробляє

BOSAK MANUFACTURING CO.
Scranton Pa.

UNITED AMERICAN LINES INC.

JOINT SERVICE — JOINT SERVICE

ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГОМ

Найлїпше полученє до всїх частий центральної Европи.

S. S. "MOUNT CLAY" ---------- 12-го МАЯ
S. S. "MOUNT CARROLL" новий ------- 19-го МАЯ
S. S. "MOUNT CLINTON" новий ------- 26-го МАЯ

Кораблї відїзджають з Ню Йорку з Pier No, 86, North River, при кінци Вест 46-ої ул.

Кораблї "HANSA" (Ex-Deutschland), "BAYERN" (новий) і "WUERTTEMBERG" (новий) зачнуть їздити в місяци червни.

Кабіни з 2, 4 і 6 ліжками на всїх згаданих кораблях. Окремі їдальні, галї для куреня, галї розривок і променадові покладу для ужитку породожних 3-ої кляси.

Для запевнення собі шифкарти пишіть до котрого небудь агента або

39 BROADWAY, NEW YORK, CITY

WITH **HAMBURG AMERICAN LINE** WITH

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ

ченя лїпшого ремесла від автомобільного. Я є з краю довголїтний і добрий механік і шофер в Америці. Хто вчиться в нашій школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете нам вдячні не всі часи. Знаєте, що наша школа є одною з лїпших в Америці. Уживаєть до науки всї найновійші моделї автомобілїв. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо зайти до нашого офісу і порозмовляти з нами. Офіс отворений і в недїлї.

Записуйтесь до нашої школи. — L. Stepanoff, інструктор і механік.
Для інформації нам офіс отворений в недїлї до 12. г. з пол. Пишіть по загальну

ARENA AUTO SCHOOL, 751 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

AMERICAN BLACK SEA LINE, Inc.
під американським прапором

ДО КОНСТАНТИНОПОЛЯ — КОНСТАНЦИ

НАЙПОСПІШНІЙШИМ ПАСАЖИРСЬКИМ КОРАБЛЕМ

ACROPOLIS

ВІДЇЗДЖАЄ З НЮ ЙОРКУ

З ПОЧАТКОМ МІСЯЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р.

з Pier No. 5 U. S. ARMY TRANSPORT SERVICE, Hoboken, N. J.

	Білети III. кляси	Перші кляси
До КОНСТАНЦИ	$145.00	$250.00 і висше
До КОНСТАНТИНОПОЛЯ	145.00	250.00 і висше

Третої кляси кабіни $155
$5.00 военна такса додатково.

По повні подробиці голоситись до:

STEPHANIDIS, BENAS & COMPANY, *GENERAL AGENTS*
21—24 STATE STREET, NEW YORK

Всї уповажнені агенти можуть убігатися о права аґентури.

ДОРОЖНЯ У ЛЬВОВІ.

Львівська ґазета "Вперед" пише так про цїни з початком цвітня с. р.

Львів, як і інші міста в Галичині, відмовляють тепер молебень 40-параграфової урядової апровізації, яка полягає на тому, що мясо може дістати тільки паскар (наживник), а звичайний смертний чоловік мусить вдоволитись яриною, крупами, фасолею і т. д. Наслїдком сього подвійна дорожня. Не можна продавати мяса, отже тихцем береться більші цїни за нього, треба їсти ярину, фасолю, крупи і т. д., тож зростають і дорожіють цїни сих середників.

Таку комедію „поправи апровізації" після урядового молебня 40 параграфів переживає Львів.

На торгах платиться за кільо бульби 14 марок, за бураки 13—15 марок, за петрушку 12—14 марок, за квашену капусту 30 марок, за кільо яблок 80—100 марок, за головку каляреви 12 марок, за головку келю 20—25 марок, за кусок хрону 4—5 марок, за „вязаночку" молодої редьки 40—50 марок, за одно яйце 7—8 марок, за літру молока 35—36 марок, за кільо масла 500—550 марок, за кільо сира 150—180 марок.

Мука підскочила страшно в цїни. За кільо „білої" муки плачено 150—160 марок; за кукурузянку 50—60 марок.

Підскочили в цїнах немало й крупи, фасоля та горох. І так за гречані крупи треба було платити по 95 марок і то звичайно за літру; за пшоняні крупи 70—75 марок, за риж 95—110 марок, за волоський макаран 320 марок за кільо, за літру фасолї 70 марок, за горож 60—70 марок.

Цукор став доступним хиба для щасливців. Кільо жовтого цукру коштувало 280—300 марок, білий цукор плачено по 320—400 марок за кільо.

Хліб білий коштував 140—160 марок за 1 кг. бохонець, чорний 80—90 марок, „булочка" о 2½ дека 6—7 марок, більша 15—20 марок, а „кайзерки" і рогальки по 25 маречек.

Ціна пів літри пива підскочила з 11 марок на 14 марок.

Мясо, ковбаси, дичина і дріб, се ішло в цїнах приступних хиба для паскарів та военних щасливців.

ЗАДЕРЖАНО КОРАБЕЛЬ ЧЕРЕЗ СОБАКУ.

До порту Монтевідео в полудневно-американській републиці Урагваю приїхав оногдї з Ню Йорку корабель Еолюс, на котрого покладі була нюйорська дівчина Мюріел Корнел зі своїм улюбленим псом. Коли корабель наближався до порту, на поклад корабля прийшли іміґраційні власти парагвайської републики, а відкривши собаку, приказали її зараз застрілити, як се наказує парагвайський закон для боротьби проти якоїсь хороби серед звірят. Почувши при сей присуд на свого улюбленця, Американка заявила іміґраційним урядникам, що вона радше остане на кораблї, а потім вернеться до Злучених Держав, як дозволить розстріляти свого пса. На се урядники заборонили кораблеви причалити до берега. Коли її питали, чому вона так любить сего пса, панна відповіла, що се був улюблений пес її брата, котрий погиб у війні у Франції. Товариші її брата найшли пса коло неживого пана, як стеріг його вірно. Жовніри забрали пса до Америки і віддали його родинні погибшого жовніра. „Тому я волю, щоби ви вбили мене як сего пса", — додала резолютна дівчина. Урядники порту дозволили наконець кораблеви причалити до берега, але під услівем, що корабель рушить назад до Злучених Держав протягом 24 годин. Однак пізнїйше згодилися навіть на звичайний в таких случаях побут корабля під услівем, що пса замкнуть в осібній каюті та поставлять коло него санітарну сторожу.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнаців з білих студенів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДЛЇТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) **До Львова** грошевий дрефт виписати і висляти до: Zemelny Bank Hipoteczny, Pidwale 9, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленем про гроші на адресу: Ukr. Hołoczatsky Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) **До Чехо-Словаччини** і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommitee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цїли тамже!) посилати на адреси подані в ґазетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси, Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

ХУСТКИ

ЛІТНІ І ЗИМОВІ, ШОВКОВІ І ВОВНЯНІ, МОЖНА НАБУТИ ПІД АДРЕСОЮ:

UKRAINIAN BAZAR,
168 East 4th Street,
NEW YORK, N. Y.

ШИФКАРТИ

ДО КРАЮ І З КРАЮ ЧЕРЕЗ ГАМБУРҐ, АНТВЕРП, РОТЕРДАМ І БРЕМЕН, на

ЛЬВІВ, КРАКІВ, ЧЕРНІВЦІ і ТАРНОПОЛЬ

поспішними кораблями.

ПАШПОРТИ

виробляємо в кількох днях даром!

ГРОШІ В ДОЛЯРАХ

до України, Буковини і Галичини, скоро і совісно, почтою і телеґрафічно, **з повною гарантією.**

Наш **Нотарільний відділ** дає чемне і чесне обслуженє.

По близші інформації приходіть або адресуйте: 95чс—

D. MEADOW,
190 AVE. B, NEW YORK CITY
(межи 11-ою і 12-ою улїцею)

СТРИМАЙТЕ ВИПАДИ ВОЛОСЯ

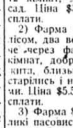

Кому долягає випадане волося, нехай звернеться до мене. Я зевнемню, що здержу се недугу протягом тиждня. Прийдіть і переконайтеся. Години приняття від 10. до 1. і 3. до 9. Як Ви поза Ню Йорком, то пришлїть $1.35 почтовим переказом або марками а вишлемо Вам се средство. 96к

SONIA KURMAN,
11 Ridge St., cor. Grand St.,
New York, N. Y.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

1) Фарма 75 акрова з лїсом, дім на 12 кімнат, добрі будинки і великий сад. Ціна $3.000, половина на легкі сплати.

2) Фарма 120 акрова, рівна земля з лїсом, два великі пасовиска, річка тече через фарму, дім муровний, 18 кімнат, добрі стайнї, засїяно 9 акрів жита, близько міста. Властителї постарілись і не можуть обробляти фарми. Ціна $5.500; можуть дати на легкі сплати.

3) Фарма 85 акрова, грубий лїс і великі пасовиска, дім на 7 кімнат, добрі стайнї, 2 молоді коні, 5 коров і одна ялиця, 4 бекрети, 30 курий і много молодих; досить гречки і вівса, барабольа; вовна машинерія потрібна до фарми. Ціна $3.800.

4) Фарма 170 акрів з лїсом, великий дім на 20 кімнат і великі будинки, великий сад з всїлякими овочами, много худоби і всї машинерії, потрібні до фарми. Ціна за всьо $9.000, може дати на легкі сплати.

5) Фарма 20 акрів серед кольонії, файний дім на 6 кімнат і стайнї, файний сад. Ціна $1500.

Прошу зголоситись до мене як до фармера, живного на сих фармах, пишучи на адресу:

NICK DANOPUK,
Galway, N. Y.

ЕКСТРА!

Найкрасший **календар военний** на рік 1921 і каталоґ найлїпших годинників, ґрамофонів і инших новостий, вишлемо кождому, хто надішле 15 центів марками на пересилку і опакованє. Адреса: 94сп22

PRACTICAL SALES CO., Dept. 8,
1219 N. Irving Ave., Chicago, Ill.

З УГОРСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Іменовання.

Др. Осип Охримович, з Богородчанщини, в Галичині, іменований жупаном (старостою) в окружному уряді в Мукачеві.

Арешти комуністів в Ужгороді.

Доносять з Ужгороду: Тутешня поліція арештувала кількох комуністів, між ними Мондока, редактора „Правди", за розширюванне літератури прогидержавного змісту.

Земельна посілість на Угорській Україні.

Всї більші посілости від 25—250 моргів є в руках жидівських купців або Мадярів. Найбільший маєток належить до гр. Шенборна в Мукачеві. Він має 232 тисяч моргів, з чого більшість лїси. Всї млинки, тартаки і т. д. в жидівских руках, за дуже малим чинщем. Наприклад спілка „Сайда" наняла на 30 літ 20.000 моргів ліса, морґ за 180 кор. Коли на один морґ візьмемо тільки 350 метрів дерева, то 1 метр коштує 72 сотики.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

о. Іван Навроцький, парох Голгіч (пов. Підгайці) помер 19. марта с. р.

Покійник уроджений в 1851 р. в Кипячині (тернопільського пов.). Після скінчення теольоґічних студій вийшов час був катехитом в Бережанах і Тернополі, а від р. 1885 парохом Голгіч. На сім становищі був душею повіту. Не було в Підгайцях товариства, в чому не працював би, не було ніякої акції, в якій не був би коли не першим, то одним з перших. Смерть о. Навроцького — болючий удар для Підгаєччини.

Дня 17. марта в 11. годині в ночи скінчив свою мучеників жизнь **Петро Гродільський**, ст. прав і старшина Гал. Армії. Уроджений 1889 р. з бідних селян з Заріку коло Делятина, кінчив гімназію в Болоцні. Незвичайно талановитий уч, начитаність літератури, незвичайна память, небуденний гумор і оригінальність думок та висловів — з приємсти Покійника, що остануть на все в памяти всїх, що Його знали.

Доля тяжко над Ним пімстилась. В 1914 р. опинився він в Талерофі, як небезпечний для Австрії, за те в 1915 р. мусів служити в австрійській армії; над Стиром попав в російський плен. З надломаним здоровлєм попав ще в рос. тюрму на оден місяць, дістав запаленє легких, котрого добре не вилїчив, і по 28 місяцях неволї вернув як инвалїд до дому. В 1919 р знову мусів піти в шпиталь, а відтак утїкати перед польським військом. Коли переходив Гал.-буков. границю, щоби дістатись на Велику Україну, попав в руки польської сторожі і опинився на Бригідках у Львові, де провідів 9 місяців, продержавши 3 місяці на тиф. Аж тоді випущено Його до дому до Заріча і конфіновано. До грудної недуги приєдналася ще туберкула кишок і завели Його до грудну. В. П. П.!

Марія з Лісевичів-Герасимовичева дружина о. Юліяна Герасимовича, парха в Рибнім, мати сотника-інтендента. Гриця Герасимовича і Анни Стрийської, дружини комісаря д-ра Івана Стрийського, померла в Рибнім 8. вересня 1920 р. Покійну шанувалися Косівщина за її тиху повагу, велику доброту, непохитну й горду чесність, ідеальну любов до рідного краю та те, що була сонцем свого гірного дому, доброю господинею і сусїдкою щирим і розумним другом сільської кінцитва. На її похороні були люди з далеких сїл Косівщини. — Вічна пам'ять добрій і гарній людині!

Павло Гам, бувший адюнкт „Діпстра" і урядник тов. „Providentia" у Відни помер 7. III. с. р. на чахотку і домі своєї матери в Боратині. Покійний, в силї життя с. є. в 32 р. впав жертвою лихолїтя останїших років. Останїх часах побут в рідному селї вишколив ще місцевий хор, який Покійного з жалем провів на вічний ти сей. В. П. П.!

Миколай Петрів, висл. директор народних шкіл і управиль вилїтової школи пп. Бориса Грінченка у Львові помер дня 6. квітня с. р. після 47-літ. учительської служби, в 69 році життя. За час його управи школа ім. Б. Грінченка розвивалася так гарно, що треба було її поділити на дві — кремі: хлопчу й дівочу, а потім приміти до них ще й відділові відділи. Не всякий, що вміє, може бути добрим учителем. Покійний мав великі прикмети учительства, шкільної дїлтворіи та львівського громадянства. Над могилою промовляли директор школи Грінченка Горинкевич і іменем організації народних учителїв, дир. Лїпинський.

КОЗАЦЬКЕ СВАТАННЯ

на три дії.
ЦІНА 25 ЦЕНТІВ.

Замовляйте висилайте враз з грішми на адресу:

"SVOBODA",
Grand St., Jersey City, N. J.

По Україні.

Червона армія

переживала в осени тяжку крізу. Не було одежі та обуву. Був ніц впливом неудач на фронті паничний настрій. Роздягали своїх комісарів. Голос но заявляли своє невдоволенне на комуністичну партію. Армія розпадалась, дезертирство було дуже велике. Була евакуована Умань. Большевицька адміністрація не надіялась приїхати зелїзницею і збирала коні.

Перемиря большевиків урятувало. Се дало їм змогу вдягнутись і вбутися коштом селян. Україниці, принявши перемиря, зробили страшну помилку. Не тоодінена була революційна ситуація, яка була її є на Україні. Уже в Винниці наша армія була-б учетверо більша, а вся Україна спалахнула-б грандіозним повстанием. Червона армія на Україні складається з Росіян. Російські інтернаціоналісти продовжують „інтернаціональну" політику царів: Українців висилають в Москву, Казань, Сибір, а Росіян на Україну. Москалї поводяться на Україні дуже брутально. Ні майно, ні навіть життя громадян не забезпечено від сваволї першого лїпшого салдата. За українську червону армію заборонено аґітувати під страхом тяжкої відповідальности. Бо, коли би була утворена Українська червона армія, то зараз би почала вона вигонити російську червону армію з України. А се було би для комуністів скандал на весь світ. Наскільки бояться і ненавидять большевики всяку військову українську силу, хоч би й ультрачервону, видно з того, що гайдамаків Волоха, що вчинив авантуру в Любарі 1. грудня 1919 р., розброїла 60 дівізія в березні 1920 р. Вигляд большевицьких салдатів на Україні досить добрий. Майже всї вдяглися коштом селян в ріжноманітні навіть в жіночі кожухи, в шинелї (все військове вбрання приказано віддати для армії). Москалї веселі, відгодовані. Контраст із нервовим шкістром України: Вулицею йде ґрупа пяних большевиків і співає „В лесах дремучих разбойнички йдуть" а селянин каже, де так, щоб вони не почули: „Бач, напились, напились, он на кому наше село, на кацапах".

Всеж червона армія не може бути дуже довго надійною підпорою большевиків. Се армія антикомуністична. Війна з ворогами радянської системи, та ще такими реакційними, як додровольча армія, затиняла суперечність між комуністичними тенденціями большевицької політики і селянським дрібнобуржуазним складом Росії. Сильним стимулом в боротьбі большевиків був голод, а не соціялістині ідеї. Україну в пресї большевицькій називають „страною заготовок". Рецїпальні суперечности мають остро виявитись, коли большевикам доведеться практично здійснювати соціялізм: до сего часу вони руйнували капіталістичну систему і дїдали остатки капіталістичної продукції. (Большевики сподіваються, що червона армія відограє „фабричного казана", в якім має витворитись новий пролетарський світогляд селянина). Але Lumpen-Proletariat, що напонивше червону армію, не може бути творцем вищої форми суспільного господарства. „Розобьем буржуазію, а потом будем рєшать комуністов" — се найбільше популярний клич у червоній армії. Большевики не демобілізують своєї армії. Розуміють вони, що їм на терені України і Росії не вдасться довго в ньому вдержатися. Вони покладають всї надії на всесвітню революцію, в большевицьких формах. „Ми не можемо демобілізувати своєї армії, заявляє Троцький, поки ще є для нас загроза". Большевики вважають червону армію дуже реальним средством утворення соціялістичної революцїи. Сю армію можна всюди повести, аби була надія на здобич. При помочі червоної армії большевики надіються поправити харчову крізу: чи так чи инакше, а мирне населення в Росії доводиться большевицькій державі годувати. Отже вигіднїйше годувати його масами, в казармах, чим закціонувати державну філантропію.

В червоній армії не може бути иншої аґітації, окрім комуністичної. На мітинґи водять салдатів по приказу. Цікава подробиця: вранці та в вечері, замість колишної молитви, співається інтернаціональний гимн. В перших числах листопаду в Умані перебувала галицька бриґада в числі до 2000. Вони були невеселі і не хотіли йти на фронт проти Врангеля. На український фронт їх боялися посилати, щоб не перейшли до української армії. Большевицьке командуванє не довіряє салдатам української національности. Росіян краще вдягають, так само в бою Українців (на фронті Врангеля) посилали вперед. Від „демократизму" в большевицькій армії лишилися тільки слово „товариш".

Комісари, червоні командіри і червоні сестри відріжняються від „мужви" „красноармейцев". Їздять в шикарних колясках, авто, добре вдягаються, годуються, додержуючись принціпа „Carpe diem". В богатьох повітах України організоване навчання військової справи на селї: вчать інструктори молодь від 16 до 18 років.

Большевицька адміністрація.

Радянської власти немає, — є власть комісарів, над якими панує Чрезвичайна Комісія (Чрезвичайка). В адміністрації переважно молодь. Склався погляд, що ніякий комісар не може пробути на однім місци більше, чим 3 місяцї, бо обовязково буде судимий за кражу. Комісар може все. Але по закону нїхто із радянських службовців не може одержувати більше, як 6.000 на місяць. А за сї гроші можна купити 2 палянниці. Ясно, що грабунок і кража являються необхідністю. Надзвичайна комісії складаються з молодих людей, рішучо ненормальних, морфіністи, садисти, кокаїністи обох полів. В Гайсині напір з повстанцї-учителя з живого здирали кожу, а голова тої надзвичайної комісії хвалився, що власноручно розстріляв 3336 чоловік. В Гайсині, де мені довелося пробути 2 дні, я бачив картину, як арештованих селян з скрученими назад руками вели в острог. Такі картини, кажуть, можна спостерігати що дня. В Брацлавськім повіті розстріляно большевиками до 10 тисяч чоловік. На перехрестних станціях всюди істнують відділи Чрезвичайної Комісії, котрі по кілька разів на день перевіряють документи і роблять трус всім, хто перебуває на станції. Арештований ні про яке „habeaus corpus" нагадувати не сміє. Одного студента, якого я взяв з собою в Катеринослав із села, на станції Пятихатки заарештували Чрезвичайні Комісії і тримали без всяких підстав цїлий місяць, поки йому не пощастило втекти. А документи він мав; вся його вина була в тому, що при перевірці річей у нього знайдено було 10.000 думських рублїв.

30 ПАТЕНТИ

Книжочка з інформаціями в патентових справах буде післана ДАРОМ на жадане.

ВИНАХІДНИКИ

і другі пишіть по ню.

Імя А. М. WILSON є знане через 30 ЛІТ і кожда патентова справа нам віддана уважає найлїпше полагодженє. Пришлїть модель або рисунок свого винаходу до перевіреня.

Пишіть днесь по українськи по українську патентову книжку на адрес:

A. M. WILSON,
Inc.
Registered Patent Attorneys,
310 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

ПЕРШЕ І НАЙБІЛЬШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО В ШІКАГО

AMERICAN EUROPEAN EXCHANGE, 1011 MILWAUKEE AVE.

Пересилає гроші через Земельний Банк Гіпотечний у Львові в долярах або в виміну на марки. Продаємо ШИФКАРТИ на всї кораблї лінії, по цїні компанїйній. Даємо всї потрібні вказівки в подорожи і опікуємося куфрами. Спроваджуємо з краю і виробляємо потрібні документа до конзуля Американського. У всяких справах краєвих як рівнож Американських даємо добру раду і полагоджуємо корисно. Нашим гаслом є: чесна і совісна обслуга. Пишіть або приходіть до

AMERICAN EUROPEAN EXCHANGE,
1011 MILWAUKEE, AVE., CHICAGO, ILL.

ДРІБНІ ОДОЛОШЕННЯ

Оголошення жентійне не приймається. — За оголошення пошукування платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів дасть відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ПОШУКУЄСЬ ЛІТНИКІВ поодиноких осіб або родин на літнє мешкання на фарму коло New London, Conn. Інтересовані зводять ґлосістнє на адресу: IZYDOR TYTLA, Lyme, Ocnn. 01свч11

АМВРОЗІЙ РЕДКЕВИЧ, грка.т. свящеїник, перебуваючий в Канаді, зволить подати свою адресу до адміи. „Свободи" для пересланя йому листа з краю від Евг. і Фр. Дригалоиа. 01-02

МУЩИНА, Українець, знаючий в письмі і слові мову українську, польську, російську і анґлійську і вичий перфектно на машині, пошукує сейчас бюрового занятя: BORYS IWANOWSKY, 4 Rademann Place, Jersey City, N. J. 01

ПОТРЕБА сейчас книговодчика, мущину або женщину, котрий або котра обняла би в Укр. Спілці для виробу колисанки трьохи крісел: ведення книговодства сего бизнесу а рівночасно приступити до спілки вкладочки малий капітал. Голосити до: ANTIN ZUBRYD, 24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J. 01-02

УКРАЇНСЬКА СПІЛКА для виробу трьочих колисанки крісел, кошиок і коників в Jersey City, N. J., пошукує кількох спільників з малим капіталом. Такий спільник дістане роботу, если схоче. Також потрібно українських майстрів до виробу сих рівий, які мають досвід в сій роботі на машинах як циркулярка, гиблярка, горкорня і т. д. Голоситься або писати до: ANTIN ZUBRYD, 24 Charlotte Avenue, Jersey City, N. J. 01-03

ПРОДАМ дуже поплатний бизнес тучення худоби і дробу, враз з будинком мешкальним і оборами. Маю на місци 120 бедер, 110 курий, 2 волів, 2 цебри до варення швиль, преса, мішний котел, новий, важиний всего рік, також інкубатор для вигрівання курий. Всі ті прилади служать до виварювання всяких покарм для худоби, а головно для безрог, які по вигодованю можна продавати за добрі гроші. Де набувати потрібні нові приноди відпадки подасть кождому хто зголоситься до купна. Адресувати: JOHN SCHULTZ, Secaucus Road, Jersey City, N. J. 01-02

ВАЖНА І НАГЛА СПРАВА.

До тих, що повертають до краю.

Взнаються всіх наших Родимців, котрі ідуть вже тепер до краю або думають в короткім часи ідуть, що є дуже важній справі подали нам, сейчас свої і своїх товаришів адреси а отримають дуже важні інформації передовсім в справі паспортів і виізу, без котрих безусловно не повинні пускатися в дорогу. Пишіть сейчас на адресу: UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU, 245 Court Street, Newark, N. J.

НЕ ПАДАЙТЕ ДУХОМ!

Що Ви не знаєте анґлійської мови, і запишеся сьогодня а через 3 місяці Ви будете володіти такою бесідою даром. Вам буде все доступне і Ви будете на рівні з Американцями. А чому? Тому, що Ви будете говорити, читати і писати по анґлійськи. Ми учимо через переписку почтою за малою оплатою а для Вашої великої користи. Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цент. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 99-01

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,

Dept. 46, 525 West 47th St., New York City.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

80 акрів, 25 акрів великого ліса, решта до орання, 8 кімнатний дім, 6 корів, 2 ялівки, 2 коні, 95 курий, 10 качок, всякі машини, 400 овочевих дерев, одна миля до міста. Ціна $4000, готівки $2000. 99-01

100 акрів, 10 доброго ліса, а решта до орання, при стейтовій дорозі, миля до міста, 10 кімнатний дім, стодола і другі будинки, 6 корів, 2 ялівки, 2 коні, 100 курий, дуже добрі машини. Ціна $4500, готівки $1500.

Крім сих фарм маю еще другі великі і малі фарми. Приїдьте на мій офіс, готові до виїзду, оглянути фарми або пишіть:

S. POKUTNY,
197 Forsyth St., New York City

АДВОКАТ.
O. H. DROEGE
49 E. 7TH ST., NEW YORK
Розмовитесь по українськи.

Години урядові від 4. до 8. пополудни кождого дня, окрім неділь і свят.

ВДАВАЙТЕСЬ ЛИШЕ ДО СУМЛИННИХ АДВОКАТІВ ПАТЕНТОВИХ!

Наша Кроніка для винахідників стереже тільки користи винахідника, хоронить перед нагужитєм, дає раду і помічь, радить „Що винайти", як охоронити винахід, як вишукати і зайнтересувати купця. Предплата лише $3 річно. Вещиний нумер дром хто сейчас напише до: THE INVESTORS PUBLISHING COMPANY, 785 Washington St., New York City. 8інчс—

A. J. Shuley
166-172 Avenue
BROOKLYN, N. Y.
Український перворядний кравець
Phone 1797 South.

ЗВІТ
УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КОМІТЕТУ У ЛЬВОВІ
за місяць: Січень і лютий 1921.

(Конець).

Урядича Секція.

І. СІЧЕНЬ.

Вислано меморіял до варшавського міністерства почт в справі неприняття реґабілітованих Українців на службу і меморіял до президента польських міністрів Witosa зі списком непринятих до служби урядовців.

Запомог від 140—300 Мп. уділено 139 безробітним службовиком у Львові на суму 21.000 Мп., — до Стрия вислано для безробітних 5.000 Мп.

II. ЛЮТИЙ.

Секція відбула конференцію з польською реґабілітаційною комісиєю при намісництві у Львові, з якої звіт поміщено в часописах. Кромі сего інтервенювала в тій комісії ще також прерозів У. Г. К.

Запомог уділено 165 на суму 29.000 Мп., всі у Львові. В краю дають допомогу непринятим на службу урядовцям Окружні Українські Горожанські Комітети.

Шкільна Секція.

Секція занимається допомогою учительству народних і середних шкіл і учениками всіх категорій а також піклуванням культурно-просвітних цілий. Всякі більші підмоги для сиріт по школах в формі шкільних оплат, залюпки приборів і шкільних книжок, оплати в бурсах і т. п., були тільки предметом обрад Шкільної Секції а видатки на її внесення покривав Виконний Видїл. Допомога в одязі, обуві і білю для учительства і для учеників, відбувається на внесення Шкільної Секції через Секцію Запомогову У. Г. К.

Меньші підмоги видавано у власнім заряді Шкільної Секції.

І. СІЧЕНЬ.

	Мп.
Педаґоґічні видавництва (субвенції)	2.000
допомоги народним учителям	3.300
допомоги учит. серед. шкіл	1.000
учениками народ. вид. і середних шкіл	2.380
студентам висших шкіл	300
музей і бібліотека	1.000
Просвіт. просвіт. відділ	500
Пикулячі	2.800
адміністрація	1.380
Разом	14.160

Писем прийшло в січни 37, вислано 18.

II. ЛЮТИЙ.

Музей і педаґог. бібліотека (субвенції)	2.000
допомоги народ. учителям	7.700
допомоги учит. серед. шкіл	7.500
ученики народ. вид. і середних шкіл	5.905
культур. просвіт. відділ в Пикулячах і Домбю	3.595
сиротам в бурсі У.П.Т. у Львові	5.000
Разом	31.700

Писем прийшло в лютім 51, вислано 56.

На загал за оба місяці видано підмоги 24 учителям і 27 ученикам шкіл усіх категорій.

Університетська Комісія при Шкільній Секції.

І. СІЧЕНЬ.

Університ. Комісія уділила дві допомоги студентам з заграниці в сумі 3.600 Мп., і признала право користування безплатними обідами 5 студентам у Львові разом 99 обідів.

II. ЛЮТИЙ.

Університ. Комісія рішила в виду відновки студентського життя всі справи допомоги студентам полагоджувати в порозумінню з Товариством „Академічна Поміч" і по заполненюваних просьб Видїлом згаданого Товариства. Уділено дві допомоги на видїл на закордонні студії в сумі 12.000 Мп. Двом студентам у Львові уділено на суму 1.500 Мп. а двом одноразові позички в сумі 4.000 Мп., разом 17.500 Мп. Обіди признано 5 студентам, разом 140 обідів.

Допомога голодуючому населенню підгірських повітів.

Щоби згідно з бажанням жертводавців і дійсною потребою прийти з допомогою голодуючому населенню Гуцульщини і взагалі селянства, рішив Український Гор. Комітет вести дальше заініціовану в літі 1920 р. акцію допомоги в харчах. Акція се одинаке 2 напрямки: 1) акція торговельна має на меті постачати потрібуючому населенню по можливо найдешевших цінах середніших поживні і річні конечної потреби; 2) акція гуманітарна в формі безплатного розділювання харчів передовсім воєнним сиротам по українських старшинських і стрілцях, українським інвалідам, родинам арештованих і інтернованих, особам хорим, немічним і калікам а в міри фондів і иншим потребуючим.

Для переведення сих обох акцій рішив У. Г. К. у Львові уділювати місцевим кооперативам безпроцентовий зиклон з сим, що вони зобовяжуться за позичену суму закуповувати харчі і инші предмети щоденної потреби і розділювати їх під контролею Окружних і Місцевих У. Г. К. по цінам, відповідаючим фактичним коштам закупу: без зиску, а також розділювати сі харчі між в горі зазначених потрібуючих даром до певної з гори означеної суми.

І. СІЧЕНЬ.

Для Бойківщини (район Синевідської) видано через читальню „Просвіта" в Синевідську на руки о. Маркова на зґаданну висше акцію 120.000 Мп. з чого 20.000 Мп. на безплатну розподачу.

II. ЛЮТИЙ.

Тов. „Чорногора" в Коломиї для допомоги Гуцульщині уділено позички в висоті 1.700.000 Мп. Зі згаданої суми призначено для розподачі по инших цінах, 150.000 Мп. на закупку харчів для безплатного розділу між населення, а 50.000 Мп. для кредитовання харчів тим, які зараз не є в стані заплатити.

На подібних услівях видано знова для Бойківщини через о. Маркова 250.000 Мп.

Кромі того вислано до Перемишля 10 сотнарів, а до Синевідська і до Стрия по 5 сотнарів рижу для безплатної роздачі для голодуючих і хорих дітий.

Правна порада.

І. СІЧЕНЬ. 1921 р.

Правна Порада інтервенювала устно і письменно в справах дипетурзованих взнів поміщених в тюрмі на Лончину, засуджених за політичні „проступки", а справи поправи долі поодиноких особам і родинам (С. І.) 32.770
Інтернованим в Тернополи 50.125
Інтернованим в Пикулячах 26.500
Інтернованим в Ланцуті 5.000
Святий Вечір для біженців у Львові 17,857
Просвіт. кружок в Пикулячах і Домбю 6.396
на харчі готівкою 338
Разом 138.985

II. Харчів видано на суму: для біженців у янівських бараках у Львові 23.808
для біженців у таборі інтернованих на „Яліви" 2.220
284 обіди в кухні II. Секції У. Г. К. 5.680
Разом 31.708

III. Тютюну видано: для усіх таборів 7 кг. і 300 папіросок 4.250

IV. Одягів і білля та черевиків видано:
Через Запомогову Секцію у Львові на суму 103.460

Загально видатки на допомогу приділяписким Українцям виносили 278.403 Мп.

Львів, дня 26. марта 1921.

Д-р Стефан Федак, предс.;
М. Гадзуцинський, містопредс.;
В. Целевич, секретар.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА
SUPREME OFFICERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASS'N.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
СЕМЕН ЯЦЛОВСЬКИЙ,
P. O. Box 53, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
ТЕОДОР ТРИЦЬКИЙ,
329 S. 4th St., Philadelphia, Pa.

ГОЛОВНА МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
МАРІЯ ОЛЬШАНЦЬКА
2515 Professor St., Cleveland, O.

ГОЛОВНИЙ РЕКОРДОВИЙ СЕКРЕТАР:
ІВАН КАШТАНЮК,
87 Grand St., Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ СЕКРЕТАР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
ВАСИЛЬ ЛЕВЧИК,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
АНДРІЙ САВКА,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧЛЕНИ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ:
СТЕПАН МИДНОВИЧ,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
ВАСИЛЬ ГАСІН,
34 Cooper St., Trenton, N. J.
ІВАН ВАВЕРЧАК,
722 State St., Perth Amboy, N. J.

РАДНІ:
КОНСТАНТИН КИРЧІВ,
3239 Boulevard, Jersey City, N. J.
МИХАЙЛО ПЕТРІВСЬКИЙ,
1500 So. Third St., St. Louis, Mo.
МИКОЛА ЩЕВЧУК,
Box 468, Manville, R. I.
ВОЛОДИМИР ЯСЬКЕВИЧ,
229 Kent Ave., Brooklyn, N. Y.
СТЕПАН БАЮС,
R.F.D.3, Box 43, Albion, Pa., Erie Co.
СТЕПАН КУДРИК,
30 E. 24th St., Siegfried, Pa.
АННА СТАДНИК,
1506 Kenilworth Ave., Cleveland, O.
МАРІЯ МЕЛЬНИК,
51 Pulsyfer St., Auburn, N. Y.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОМІСІЇ:
о. МИКОЛА СТРУТИНСЬКИЙ,
104 S. Wilbur Ave., Syracuse, N. Y.
ДМИТРО АНДРЕЙКО,
P. O. Box 234, Jersey City, N. J.
МИКОЛА МУРАШКО,
137 Remington St., Rochester, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союза взнаходить ся у радиськи домі під числом 83 Grand St., Jersey City, N. J.
Telephone 498 Montgomery.

ПОЛЬСЬКІ МАРКИ.

На польській почтовій марці в ціні 5 марок польських (5 К!) — нарисовано, як польський гусар скаче на спіненім коні — в пропасть. Шабля в руці, розмах великий — а землі під копитами коня вже не стає і він мусить впасти в пропасть. Так летить і Польща вся в пропасть! що дай Боже амінь!

Хрін.

СУДНИЙ ДЕНЬ.
(Оповідання).

Одного літнього дня, перед хатою Степана Мірковича зібралося незвичайно багато людей, а головно дітей. Собаки Степана на вид стільки люда, наче засоромилися, та сховалися долі за хатою й лежали спокійно, не хотіли на нікого загавкати.

Люде перед хатою тиснулися довкруги чогось, та годі було бачити з улиці, що це таке, бо густий був сад і дуже багато людей. Нараз ціла ця товпа кинулася до воріт. Головною улицею пішли до громадського суду. Здається тобі ніхто не остав у хатах, так усе гонить на перелази і плоти — щоби побачити що це такого. Діти покинули свої іграшки, матері оставили купану дитину в корыті і горшки, хай скипить — щоби лише побачити це дивне весілля.

Посередині йшли два сини Степана і між собою вели звязаного мужика Мерму Голосковича. З його шиї звисав неживий індик й колибався то в ліво то в право. За ними ступала ця густа товпа ріжних людей, але діти, ці неструджені пусті бігали вколо всіх цих людей, підбігали на перед й заглядали на Мерму, відступали трошки й говорили:

— Де росло, де паслося, а таки смачна ця печеня! Візьми, Мерма, ще одну ніжку! Візьми, Відпеканій, наче твою муку від кишульского! Ха, ха, ха, ха!

Ступав звязаний Мерма, мовчав і глядів перед себе. Неприємно: все, що живе, впалило в його очі. Богато зашпотаюся на каміння, щоби лише його бачити, а він не глядів ні на кого. А Мерма хлопець, на якого дивитися! Може йому бути двайцятьпять до двайцятьвісім літ, високий, сильний, ясноволосий, сині очі, густі брови, довгі повіки.

Кілько людей рушило з під Степанової хати за Мермою, двічі стільки пройшло перед громадський суд...

Коли Мерма з людьми дійшов перед суд, Сепан увійшов до середини й сказав судним щось; зараз опісля вийшов віт і присяжні. Посідали.

— Тут більше місця, — каже віт Сіма: — в середині в суді не помістилося би стільки народа, а всі раз почути.

— Так, так! Так лише — говорять довкруги і ці, до котрих це відноситься, і ці що їх це не обходить.

— Дайте Мерму сюди близче і розвяжіть його, чейже не втікне, — каже віт.

— Ні, пане вийте, бігме ні, — говорить Мерма — лише хай розвяжуть мені руки.

Розвязали його. Він підійшов до стола а й усі люде підійшли близче, щоби чути суд.

— Мермо, — каже віт — скажи-но нам усе по правді, як було, буде тобі лекше.

— Скажу, пане вийте, — клянуся перед Богом на мою душу! Проклята хай буде година; не бачив я в користи з кражі, тож нічого вже мені і брехати.

— Гарно! говори нам усе; і газда Степан простить тобі, коли правду ксажеш.

Всі засміялися. Мерма закашляв, стягнув сорочку на голе своє рамя, а індик забаламакався йому на шиї.

— Хай я скину, вийте, цього індика зі шиї. Ледви можу говорити.

— Не можеш скинути. Так тобі гарнійше, глянь лише, скільки людей злетілося, щоби тільки побачити, як тобі до лиця цей надинник, а вчера ніхто навіть гадкути не хотів на тебе. Ну говори!

— Має газда Степан, — почав Мерма покашлюючи — багато індичок і індиків, а гарні вони, горді, червоняться їм гребені наче полумінь, орють крильми, трохи що не говорять: ось-щоби ти зарізав мене! щоби зарізав мене!

— Диви но на них! — каже віт, а люде в сміх.

— В понеділок, в лиху годину — говорить дальше Мерма — вертаю я із Грабівця з Жіваном Грудієм так натрафили ми на Степанові індики. Вони на лугу. Годину розбрилися по лугу й пускають кожда собі: кий! кау! Чак! чак!

— О, Мермо! — каже мені в лиху годину Жіван.

— Чую, Жіване! — відізвався я.

— Чи бачиш, яка це гарна печеня?

— Бачу Жіване, — відповів я — та яка користь, коли вона чуже.

— Це сотворив Бог, щоби їсти; а газда Степан не може цього всього поїсти. Підійдім лишень завтра вечером й піднімемо там якого індика.

— Я, в лиху годину, сказав: добре! прийди перед вечером до мене!

Вчера перед сумерком прийшов Жіван до мене так сиділи ми до вечера. Потім у лиху годину, вийшли ми із хаті газди Степана. Змовилися ми, у лиху годину, що я переліз у скину індиків, а він буде стояти за плотом й схопить їх, та поскручує головки. Так ми і зробили. Здіймив я в лиху годину, одного індика і подав йому через пліт. Взяв він його і не знаю, що з ним зробив, а я, в лиху годину здіймив і другого, та він не хапає його, лишень мене мацає по руках. Гадав я, що хоче щось казати.

— Тримай індика! — прошептав я йому. Він мовчить й хапає мене за руку.

Скільки хочете за індика? — питає віт.

— Скільки я не хотів би, він не може заплатити.

— Може тобі відробити, — каже віт.

— Неприємна для нього праця! Як би він був до праці, не йшов би на таке.

Віт і присяжні підійшли близче до себе і говорили щось між собою. Позвали й газду Степана — посмілися, а потім кожній сів на своє місце.

Встав віт Сіма й каже:

— Чуєш, мерма, і ви всі люди! присудили ми так:

— Щоби Мерма перейшов так по цілому з індиком на шиї; перед ним най іде присяжний з великим калаталом. При трьох великих перехрестних дорогах має присяжний станути. а Мерма хай крикне на першому перехресте:

— Хотів я нечеві, а остав без хліба!

На другому:

— Думав я, що мене ніхто не бачить, а склікав усе село!

А на третьому:

— Чого шукав я, того мало найшов!

Відвели Мерму від суду: попереду присяжний клепче, діти верещать, жінки регочуться, люди сміються...

ОСТАЄТЕ В АМЕРИЦІ! ЧИ ВЕРТАЄТЕ ДО КРАЮ

Називаючим рішию, щоби-ще зробили ми найлучше і найбільше для Вас і для Вашої родини користю. Маєте намір остати в Америці чи виїхати до краю, маєте намір споводити тут родину і утревалити собі маєтність в Америці чи задумаєте завести господарку в краю маєте намір набути собі ще ліпшого і доброго тут або в краю, маєте які справи до переведеня в Америці або в краю.

Зверніть ся з повним довірєм до нашого Товариства Помочі Еміґрантам — напишіть Ваше бажаннє а одержите від нас найлучші вказівки та ретельну поміч і услугу в великій справі, як американський так красвій. — КОЛИ ЇДЕТЕ ДО КРАЮ АБО ХОЧЕТЕ СПРОВАДИТИ РОДИНУ ДО АМЕРИКИ АБО ПОДАТИ РОДИНІ ПОМІЧ — СЕЙЧАС НАПИШІТЬ ДО НАС ПО ІНФОРМАЦІЇ — Ціль нашого Товариства Помочі Еміґрантам є дати нашим людям з всім чесну пораду і ретельну услугу. — На відповідь треба долучити 2 центову марку. Адресуйте так:

IMMIGRANT AID COMPANY, Inc., 49 East 7th Street, New York City.

УКРАЇНЦІ В ШІКАГО, ПУЛМАН, БОРНСАЙД, ГЕМОН!

Будівельно-позичкова фірма дає Вам найкращу нагоду набути в Шікаго чудові проперти і муровані доми, НА СПЛАТУ. Проперти віддалені 25 мінут трамваєм від середини міста, при трамваєвих лініях, близько великих електрично-автомобільних фабрик, де працює найбільше робітників в цілім Шікаго. За 100 заплатите згори і 65.25 (разом з процентом) місячної сплати ми дамо Вам в посідане мікрарацї проперти, з цементовими хідниками, водою, газом, при чудових бульварах. Фірма дає кождому 90% позички на будову мурованого дому, і рент сплатить Вам позичку протягом 7 літ. Улюбованне гроший в міських пропертах з найбезпечнійшим інвестментом в цілім світі. Всі банки інвестують депозити найбільше в ріл-естейт, на 7%, з чого депозитори платять їм. Будьте самі банкером своїх грошей. Кождого року Шікаго зростає о 100.000 мешканців, і вартість міських пропертів подвоюється що 5 літ, а корнери і взагалі бізнесові проперта потроюють свою вартість. 01,4922

Українці, ставайте властителями пропертів величанського міста Шікаго, що вибивається на торговельно-промисловий осередок світа. Їдіть разом з Американцями. Найбіднійший має нагоду. Наші українські урядники послужать кождому порадою. Пишіть або голосіться до:

H. W. ELMORE & CO., Ukrainian Department
348 NATIONAL LIFE BUILDING, 29 S. LA SALLE STREET, CHICAGO, ILL.

СКОРА ПОМІЧ!

Нервы в перепрацьовання, умучення, штивність мязів і суставів, біль в бедрах і лятках, запалення і висиваня можна позбутись користуючись сейчас „Пайн-Експерелер" — „Якорем" в потребі.

PAIN-EXPELLER

Родина, котрі пробовались цю успіх сего средства не можуть оставатись без його. Є тільки один рід Пайн-Експерелер, а сей для вашої вигоди має зберігатися під назвою „ЯКОРА".

Пашу, що не має сего лиску, вимагать відкинути, як підробку. Є або 70 цент. на фляшку, і всі аптекарі, або прямо від:

F. AD. RICHTER & CO., 87, 35th Str., Brooklyn, N. Y.

ДО ЗІ КРАЮ по цінах компанійних, без доплати, у місци на місце. Полагоджую пашпортові залежності, помагаю в оплаті такси, асекурую багаж до місця призначення. Інформації безплатно.
I. HERZ, банкир і нотар, 249 W. 34th St., NEW YORK, N. Y.

ЧЕРЕЗ ДАНЦИГ, ВАРШАВУ, БРЕМЕН, ГАМБУРГ, РОТЕРДАМ, АНТВЕРПЛЮ.

DR. M. SMITH
46 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072.
коло Церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найнодерніший електричні апарати.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР. вчс
Години урядові: 12-2 попол. і від 6-8 вечер, в неділі і свята від 10. рано до 2. попол. Телефон Stuyvesant 4493.
Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 17th St., New York, N. Y.

НЕДУГИ МУЩИН
DR. KOLER
638 PENN AVENUE, PITTSBURGH, PA.
Говорить по українськи.
Др. Колер відбув свої студії в Росії і має 28 літ досвіду у лїченю мущин. Голоситься особисто, почтою не лічу. Години приняття: від 9. рано до 5. вечер, в неділі від 9. до 2. попол.

ПРОФ. ДОКТОР ДЕЙЧ
ДОКТОР МЕДИЦИНИ
Лічить особисто з успіхом всякі недуги мущин, женщин і дітий.
Dr. DEUTCH,
229 E. 14th St., New York City.
Тел. Stuyvesant 953.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG,
304 — 2nd AVENUE,
(межи 17. а 18. улицею)
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ.
Перший Український Хиропрактор
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить ріжні задавнені хороби так МУЩИН ЯК ЖЕНЩИН
Ню Йорк офіс: 335 E. 18th Street. Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 8. вечер, в неділі від 10. до 1 Ньюарк (Newark) офіс: 3 Belmont Av. (cor. Court St., коло церкви) вівторок, четвер і субота від 10. рано до 8. вечер. 8інчс—

Dr ZINS.
СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
Говорить по українськи.
Має 25-літну практику в „Ню Йорк Пост Ґраджуейт Госпіталі" і „Джан Гокинс Госпіталі" в Бад.
Лікарська Порада Даром.
Год.: від 9. рано до 8. вечер. В неділі від 9. рано до 4. пол.
110 East 16th St. N.Y.
між Irving Pl. & Union Sq.

Ki-MOIDS
(ЗЕРНИСТІ)
ПРОТИ НЕСТРАВНОСТИ
Смачне в ужитю, помічне; розрушають сейчас на кожну або у воді; уживайте після потреб.
СКОРА ПОМІЧ!
Є таком в табличках за вигоди купуючих.
Продуковані через Scott & Bowne
SCOTTS EMULSION 12

SANTAL CAPSULE. MIDY
СКОРА ПОМІЧ на катар міхури і теч. Перша і усіляка. Кажда капсула ся означена MIDY. Стерегіться відробів.

ГРОШІ пересилаємо найскорше і по найлишім курсі.
ШІФКАРТИ до краю і з краю, на найлішних почтових кораблях з окремими каютами.
ПАСПОРТИ і справи нотарільні.
Від депозитів платимо 4 процент річно.
ТОМУ користайте з чесної і ретельної обслуги і удавайтесь до:
EMIL KISS, BANKER
133 SECOND AVENUE,
NEW YORK, N. Y.

30-ДНЕВНА БЕЗПЛАТНА ПРОБА
Виберіть собі із 44 стилів, кольорів і сайзів, славний RANGEE баттерик. Достановимо безплатно на пробу, сами оплачуємо пересилку від фабриканта впрост до Вас, по фабричних цінах. Цілий $10 до $25 непотрібних видатків при купні. Маєте 12 місяців на сплату. Як сейчас стаєте властителем і користуєтесь нашим легкосплатним планом. Родині значимо вплачують першу ратуу, а енерґічні хлопці заробляють опісля і сплачують малі місячні ратуи. Гумові обручі, трубки, колеса, лампки й инші частини половині звичайної ціни. Не посилайте грошей. Пишіть за великим безплатним Ранґер катальоґом, бачите ціни і услівя.
MEAD CYCLE COMPANY
Dept. H-375 CHICAGO